

Creat Rialachais Chorporáidigh

Clár Ábhair

Réamhrá	4
Réamhrá	6
<i>Cad is Rialachas Corparáideach ann?.....</i>	<i>6</i>
<i>Cuspóir an Chreata seo</i>	<i>6</i>
Caibidil 1 - Forbhreathnú Oifige.....	7
1.1 <i>Misean/Cuspóir na hOifige.....</i>	<i>7</i>
1.2 <i>Ról Bunreachtúil na hOifige.....</i>	<i>7</i>
1.3 <i>Struchtúir Eagraíochta</i>	<i>8</i>
1.4 <i>Luachanna Iompraíochta agus Cultúr.....</i>	<i>10</i>
1.5 <i>Eitic in Oifigí Poiblí.....</i>	<i>13</i>
1.6 <i>Cóid Iompair</i>	<i>14</i>
1.7 <i>Nochtadh faoi Chosaint.....</i>	<i>15</i>
1.8 <i>Brústocaireacht a Rialáil</i>	<i>15</i>
1.9 <i>Rialacha iompraíochta gairmiúla d'aturnaetha</i>	<i>15</i>
1.10 <i>Pleanáil Straitéiseach, Cinnteoireacht & Bainistíocht Feidhmíochta</i>	<i>16</i>
1.11 <i>Cumarsáid</i>	<i>20</i>
Caibidil 2 - Ról Aireachta agus Bainistíochta Sinsearach & Sannadh Freagrachtaí	22
2.1 <i>Roinn an Taoisigh</i>	<i>22</i>
2.2 <i>An tArd-Aighne</i>	<i>22</i>
2.3 <i>An Príomh-Atur nae Stáit.....</i>	<i>23</i>
2.4 <i>Feidhm Oifigeach Cuntasaíochta.....</i>	<i>24</i>
2.5 <i>Freagrachtaí</i>	<i>24</i>
2.6 <i>Ról Rialachais na Foirne go léir..... Earráid! Leabharmharc neamhshainithe.</i>	
Caibidil 3 - An Bord Bainistíochta agus Struchtúir Rialachais Eile	30
3.1 <i>An Bord Bainistíochta.....</i>	<i>30</i>
3.2 <i>Ról Feidhmeannach agus Ceannaireachta.....</i>	<i>31</i>
3.3 <i>Ról Beartais</i>	<i>31</i>
3.4 <i>Ról Cumarsáide.....</i>	<i>31</i>
3.5 <i>Ról Freagracha Sinsearach.....</i>	<i>32</i>
3.6 <i>Príomh-MAC agus MAC Dí</i>	<i>32</i>
3.7 <i>Ról an Choiste Iniúcháireachta.....</i>	<i>32</i>

3.8	<i>Feidhm Iniúchta Inmheánaigh</i>	33
3.9	<i>Oifigeach Soláthair</i>	33
3.10	<i>Feidhm Bainistíochta Airgeadais Inmheánach</i>	33
3.11	<i>Bainistíocht Riosca</i>	33
Caibidil 4 - Socruithe Iniúchta, Dearbhaithe agus Comhlíonta		35
4.1	<i>Réamhrá</i>	35
4.2	<i>Socruithe Cuntasachta agus Dearbhaithe</i>	35
4.3	<i>Dearbhú</i>	41
Aguisín A		43
Aguisín B		44
Aguisín C		45
Aguisín D		50
Aguisín E		55
Aguisín F		69
Aguisín G		70

Réamhrá

Go bunúsach, baineann dea-rialachas le tosaíochtaí a sheachadadh, cuspóirí a bhaint amach, iompar le hionracas agus gníomhú ar mhaithe le leas an phobail. Baineann rialachas le struchtúir agus próisis chuí a fhorbairt agus a chur i bhfeidhm chun eagraíocht a stiúradh agus a bhainistiú ionas gur féidir le páirtithe leasmhara a bheith cinnte go bhfuil an eagraíocht ag feidhmiú go héifeachtach agus go héifeachtúil.

I gcás Oifig an Phríomh-Aturnae Stáit (“an CSSO”), díríonn rialachas ar oibleagáidí dlíthiúla, rialála, beartais agus seirbhíse agus ar na caidrimh idir an tArd-Aighne, Ard-Stiúrthóir Oifig an Ard-Aighne, an Bord Bainistíochta, na coistí, gach ball foirne agus páirtí leasmhar le linn treo agus feidhmíocht na heagraíochta a chinneadh. Is minic a shainaithnítear reachtaíocht mar phríomhspreagthóir socruithe rialachais i ranna agus in oifigí rialtais ach tá raon leathan de threoirínte dea-chleachtas agus de threoir údarásach ann freisin a leagann amach go leor de na hoibleagáidí rialachais ar eagraíochtaí státseirbhíse agus seirbhíse poiblí.

Éilíonn dea-rialachas go n-oibreoidh an bhainistíocht agus an fhoireann ar fad chun tosaíochtaí na hOifige a bhaint amach agus ag an am céanna a chinntiú go gcomhlíontar oibleagáidí dlíthiúla agus rialála agus le riachtanais bheartas an rialtais.

Tá prionsabail agus noirm rialachais a nglactar leo go huilíoch a bhaineann le heagraíochtaí na státseirbhíse agus na hearnála poiblí agus chun dea-rialachas a shaothrú agus a bhaint amach ní mór socruithe éifeachtacha a chur i bhfeidhm chun a chinntiú go bhfuil na prionsabail agus na noirm seo á gcur i bhfeidhm. Imlíníonn an Creat Rialachais seo an chaoi a gcloímid leis na prionsabail agus na noirm seo laistigh dár ngníomhaíochtaí straitéiseacha agus oibríochtúla, laistigh dár gcláir oibre agus sa chaoi a gcuirimid ár misean i gcrích.

Imlíníonn an tábla seo a leanas na prionsabail rialachais atá oiriúnach dár nOifig agus tá siad mar bhonn do na socruithe rialachais mar atá leagtha amach sa chreat seo. Tacaíonn na prionsabail le bunfheidhm an dea-rialachais, is é sin a chinntiú go seachadaimid ár sainordú agus go mbainimid amach na torthaí atá beartaithe agus sinn ag gníomhú ar mhaithe le leas an phobail i gcónaí agus ag tacú leis an smacht reachta.

Prionsabail Rialachais

1. Tacaíonn an dea-rialachas le cultúr agus éiteas atá mar bhonn agus mar thaca ag iompar le hionracas, tiomantas láidir do luachanna eiticiúla, agus a dhéanann iarracht a chinntiú go n-urramaítear an smacht reachta.
2. Cabhraíonn dea-rialachas le tosaíochtaí agus torthaí a shainiú.
3. Ciallaíonn dea-rialachas cumas na hOifige a fhorbairt, lena n-áirítear cumas na foirne ceannaireachta, na bainistíochta agus na foirne.
4. Ciallaíonn dea-rialachas rioscaí agus feidhmíocht a bhainistiú trí rialuithe láidre inmheánacha agus seachtracha agus trí chórais éifeachtacha bainistíochta feidhmíochta.
5. Ciallaíonn dea-rialachas cleachtais dea-chleachtais a chur i bhfeidhm i gcinnteoireacht, trédhearcacht, tuairisciú, cumarsáid agus iniúchadh chun cuntasacht éifeachtach a sheachadadh.

Mar phrionsabal ginearálta, spreagann an dea-rialachas úsáid éifeachtach acmhainní, neartaítear an chuntasacht maidir le maoirsiú na n-acmhainní sin, feabhsaítear bainistíocht agus seachadadh seirbhíse, agus ar an gcaoi sin cuireann sé le bainistíocht éifeachtach na hOifige. Dá bhrí sin, ní hionann rialachas agus an bhainistíocht amháin. Tá dea-rialachas ina chuid lárnach de bheartais agus de chleachtais straitéiseacha agus oibríochtúla uile na hOifige.

Is é seo an tríú leagan de Chreat Rialachais Chorparáidigh Oifig Phríomh-Aturnae an Stáit tar éis a fhoilsithe bhunaidh i mí Aibreáin 2016. Tá ról tábhachtach againn go léir maidir le tiomantas a thabhairt le chéile do dhea-rialachas na hOifige trí cheanglais an chreata seo agus cloí le Cód Caighdeán agus Iompraíochta na Státseirbhíse i gcomhlíonadh ár ndualgas.

Maria Browne

An Príomh-Aturnae
Stáit Eanáir 2022

Réamhrá

Cad is Rialachas Corparáideach ann?

Tá cur síos simplí ar Rialachas Corparáideach mar ‘an córas trína ndéantar eagraíochtaí a stiúradh agus a rialú’.

Tá dea-rialachas corparáideach tábhachtach toisc go dtugann sé soiléire maidir le húdarás agus freagracht, tacaíonn sé le cinnteoireacht éifeachtach agus aithníonn sé na socrúithe dearbhaithe agus cuntasachta atá ann laistigh d’aon eagraíocht. I gcás Oifig Rialtais, tá raon oibleagáidí dlíthiúla agus rialála nach mór a chomhlíonadh i gcomhthéacs na gcóras cuntasachta agus maoirseachta parlaiminte. I gcás na hOifige, tá oibleagáidí gairmiúla ar na haturnaetha atá fostaithe san Oifig freisin.

Cé go bhfeictear uaireanta go bhfuil feidhm ag fócas an rialachais ar leibhéal straitéiseach, baineann an ceanglas a chinntiú go gcloíonn an Oifig le dea-rialachas leis an mbainistíocht agus leis an bhfoireann ar fad agus ní hamháin leo siúd a bhfuil príomhróil cheannaireachta agus rialachais acu.

Cuspóir an Chreata seo

Is é cuspóir an Chreata Rialachais seo (“an Creat”) achoimre shoiléir agus chuimsitheach a sholáthar ar phríomhghnéithe an rialachais chorparáidigh laistigh den Oifig.

Tá rialachas corparáideach ríthábhachtach don Oifig chun a hoibleagáidí reachtúla agus na ceanglais a eascraíonn as beartas an Rialtais a chomhlíonadh go héifeachtach. Cinntíonn sé go bhfuil creat de struchtúir, de bheartais agus de phróisis i bhfeidhm chun na hoibleagáidí seo a sheachadadh agus ceadaíonn sé freisin do mheasúnú oibiachtúil ar fheidhmíocht bhainistíochta agus chorparáideach.

Díríonn an Creat seo ar phríomhréimsí rialachais agus díríonn sé freisin ar fhoinsí teorach níos mionsonraithe agus áirítear leis sna aguisíní, príomhdhoiciméid rialachais a thugann aghaidh ar shocrúithe dearbhaithe, comhlíonta, pleanála agus maoirseachta. Tá sé i gceist go ndéanfar tuilleadh forbartha ar an gCreat le himeacht ama de réir mar a fhorbrófar clár oibre rialachais agus riachtanais na hOifige agus a páirtithe leasmhara.

Caibidil 1 – Forbhreathnú Oifige

Caibidil 1 - Forbhreathnú Oifige

Is é cuspóir na caibidle seo ná forbhreathnú a sholáthar ar mhisean na hOifige, ar an mbainistíocht shinsearach agus ar struchtúir eagraíochtúla, chun breac-chuntas a thabhairt ar an bpróiseas pleanála straitéiseach agus gnó agus ar ár gcroíluachanna.

1.1 Misean/Cuspóir na hOifige

Tá Oifigí agus Ranna Rialtais cuntasach don Oireachtas as cistí a leithdháiltear orthu chun seirbhísí poiblí a sholáthar. D'fhoilsigh an Oifig, i gcomhar le hOifig an Ard-Aighne, Ráiteas Straitéise in 2020 ag leagan amach na ngníomhartha a dhéanfaidh sé sa tréimhse amach romhainn chun leanúint de sheirbhísí gairmiúla dlí a sholáthar dár gcliainnt.

Leagann an doiciméad seo amach creat do rialachas na hOifige ionas gur féidir léi ár gcuspóirí a sheachadadh ar bhealach gairmiúil, cóir agus cothrom. Déanfar é a athbhreithniú ar bhonn bliantúil chun éifeachtacht a chinntiú agus tabharfar aird ar chur i bhfeidhm Phlean Athnuachana na Státseirbhíse a bheidh mar bhonn eolais ag aon nuashonruithe amach anseo.

Is é an misean atá againn seirbhísí gairmiúla dlí den chaighdeán is airde a sholáthar don Rialtas, do Ranna agus d'Oifigí chomh heacnamaíoch agus chomh héifeachtúil agus is féidir chomh maith le tacaíocht a thabhairt do riail an dlí a chomhlíonadh.

1.2 Ról Bunreachtúil na hOifige

Cuirtear an tArd-Aighne, mar Phríomhoifigeach Dlí sa Stát – ról a shainordaítear faoi Airteagal 30 den Bhunreacht – ar an eolas faoi gach ábhar Rialtais a bhfuil dlí, cearta daonna nó gné bhunreachtúil ag baint leis. Mar sin, baineann na seirbhísí gairmiúla dlí a sholáthraíonn a Oifig leas as peirspictíocht uile-rialtais. Tá an Príomh-Atur na Stáit i gceannas ar an CSSO agus tá sé ina chuid d'Oifig an Ard-Aighne. Feidhmíonn an CSSO don Rialtas Láir amháin agus mar sin oibríonn sé saor ó choinbhleachtaí leasa. Táimid maoinithe ag airgead a vótálann an tOireachtas. Thug ár n-eolas institiúideach ar oibriú an Stáit agus an Rialtais, a fuarthas trí thaithí ag obair le Ranna agus Oifigí Rialtais agus a n-aonaid dlí, feasacht dúinn ar na saincheisteanna dlí a roinntear trasna na Ranna agus na nOifigí go léir. Cuireann sé seo sa riocht uathúil sinn maidir le bheith in ann cabhrú le Ranna agus Oifigí agus iad ag súil le rioscaí dlí ar fud an Rialtais.

Bunaíodh an CSSO go foirmiúil faoi Chuid 9 de Sceideal an Achta Airí agus Rúnaithe 1924 faoi rialú an Ard-Aighne. Soláthraíonn an Oifig seirbhísí dlí don Rialtas láir thar ceann an Ard-Aighne.

Cuireann an Oifig seirbhísí aturnae ar fáil freisin do ghníomhaireachtaí Stáit áirithe eile agus ag Binsí Fiosrúcháin, Coimisiúin Imscrúduithe agus fiosrúcháin reachtúla eile ach ní ghníomhaíonn sé ar son daoine den phobal.

Is é an Príomh-Aturnae Stáit Oifigeach Cuntasaíochta na hOifige, atá eagraithe i gcúig rannán dlí agus rannán seirbhísí corparáideacha amháin.

Tá Príomh-Aturnae Stáit Cúnta i gceannas ar gach Rannán dlí agus tá Príomhoifigeach i gceannas ar Rannóg na Seirbhísí Corparáideacha.

Eagraítear na rannáin seo ina ranna níos mó ar bhonn cosúlachta oibre nó cliant. Bíonn Príomhoide/Príomh-Aturnae Ardleibhéil i gceannas ar na rannóga.

Cruthaítear rannóga agus aonaid speisialaithe nuair is gá chun ár seirbhísí a ailíniú le riachtanais na gcliant. Le blianta beaga anuas tá treocht i dtreo sainréimsí oibre san Oifig.

Déanann an Oifig athbhreithniú ar a struchtúr eagraíochtúil ó am go chéile. Tá cairt eagraíochta reatha le fáil in Aguisín A.

1.3 Struchtúir Eagraíochta

Is í Maria Browne an Príomh-Aturnae Stáit. Mar atá leagtha amach thuas, tá an CSSO ina comhchuid d'Oifig an Ard-Aighne. Faoin mBunreacht is é an tArd-Aighne, Paul Gallagher SC, comhairleoir dlí an Rialtais agus mar sin is é príomhoifigeach dlí an Stáit é. Cuimsíonn a Oifig:-

- Abhcóide Comhairleach an Ard-Aighne, a sholáthraíonn comhairle don Rialtas ar fud na mórspeisialaíochtaí dlí, lena n-áirítear i ndáil le dréacht-reachtaíocht, agus a stiúirann dlíthíocht freisin;
- Oifig na nDréachtóirí Parlaiminte don Rialtas, a sholáthraíonn sainseirbhís dréachtaithe reachtaíochta don Rialtas agus d'Oifigí Rialtais áirithe;
- Oifig an Príomh-Aturnae Stáit (“CSSO”), a sholáthraíonn seirbhísí dlíthíochta, comhairleacha agus idirbheartaíochta do gach Roinn agus Oifig Rialtais.

Tá cúig Rannán dlí sa CSSO: Dlíthíocht Bhunreachtúil agus Stáit, Dlí Riaracháin, Maoin Stáit, Dlí agus Cirt agus Dlí Comhairleach, Tráchtála agus Fostaíochta, faoi seach. Eagraítear gach Rannán ina Rannóga ar bhonn cosúlachta oibre nó cliant. Athbhreithníodh an struchtúr seo in 2016-17, chun sainriachtanais mhéadaithe na gcliant a chur san áireamh agus d'éascaigh Aonad Bainistíochta Athruithe é ag an am. Chomh maith leis na Rannáin dhlíthiúla, tá Príomhoifigeach i gceannas ar Rannóg na Seirbhísí Corparáideacha agus tá ceithre príomhaonad seirbhísí corparáide ann ag clúdach Acmhainní Daonna, Teicneolaíocht Faisnéise agus Cumarsáide, Airgeadas, agus Seirbhísí Oifige. Ina theannta sin, tá Aonad Forbartha Eagrúcháin agus Tacaíochta Dlí bunaithe a thuiriscíonn go díreach don Príomh-Aturnae Stáit.

1.3.1 Is é an ról atá againn ná:

- cúnaimh agus comhairle a thabhairt don Ard-Aighne le linn dó a fheidhmeanna a chomhlíonadh faoi Airteagal 30 den Bhunreacht agus faoi reacht;
- comhairle a sholáthar don Rialtas, do Ranna agus d'Oifigí i ngach ábhar dlí agus tuairim dhlíthiúil;
- ionadaíocht a dhéanamh ar an Stát i ndlíthíocht cibé acu i gCúirteanna na hÉireann nó os comhair cúirteanna nó binsí seachtracha, coimisiúin nó fiosrúcháin reachtúla eile;
- dul i ngleic le Stáit eile maidir le hábhair eiseachadta, Barántais Ghabhála Eorpacha, agus iarratais ar chúnamh frithpháirteach;
- ionchúisimh Aireachta a sheoladh nuair a threoraíonn Ranna agus Oifigí cliaint iad;
- seirbhís chuimsitheach dlí maoin a sholáthar do Ranna agus Oifigí cliaint;
- comhairle tráchtála agus idirbheartaíochta eile a sholáthar do réimsí tábhachtacha den Rialtas ar nós soláthar poiblí.

1.3.2 Roinntear na príomhsheirbhísí a sholáthraíonn an Oifig idir seirbhísí idirbheartaíochta, comhairleacha agus dlíthíochta agus is iad seo a leanas iad:

- Seirbhísí tíolactha agus réadmhaoine;
- Conarthaí tráchtála agus seirbhísí soláthair phoiblí;
- Seirbhísí comhairliúcháin;
- Seirbhísí dlí fostaíochta – a bhaineann le státseirbhísigh;
- Seirbhís aturnaetha i ngach dlíthíocht shibhialta a bhfuil baint ag Ranna Rialtais leo mar;
 - Dlíthíocht an Dlí Bunreachtúil agus Tráchtála
 - Athbhreithniú Breithiúnach;
 - Imirce agus Tearmann;

- Dlíthíocht tortach agus eile;
- Ionchúisimh Aireachta;
- Cúnamh Frithpháirteach;
- Ionadaíocht a dhéanamh ar Éirinn ag Cúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh (is é an Príomh-Aturnae Stáit Gníomhaire na hÉireann);
- Binsí Fiosrúcháin / Coimisiúin Imscrúdaithe / fiosrúcháin reachtúla eile.

Soláthraíonn suíomh gréasáin na hOifige ag www.cesso.ie faisnéis níos mionsonraithe.

1.4 Luachanna Iompraíochta agus Cultúr

Tá obair oifigigh na hOifige frámaithe ag luachanna na státseirbhíse agus ag na caighdeáin a leagann an Oifig di féin, lena n-áirítear na caighdeáin eitice is airde a bhfuiltear ag súil leo ó ghairm an dlí a bhaint amach.

Déanann an chaibidil seo cur síos ar na luachanna a ndéanaimid ár ndícheall a chorprú mar Státseirbhísigh agus na luachanna agus iompraíochtaí ar leith a theastaíonn ó fhoireann ghairmiúil dlí na hOifige. Leagann sé amach freisin na caighdeáin státseirbhíse a bhíonn de dhualgas go ginearálta ar chomhaltaí na Státseirbhíse a mbeifí ag súil go gcomhlíonfaidís ina ndualgais ghairmiúla. Ar deireadh, leagtar amach sa chaibidil na ceanglais eiticiúla an-sonracha d'oifigí poiblí nach mór do leibhéil fhorordaithe oifigeach san Oifig a chomhlíonadh.

I dteannta leis an bhfís, na luachanna agus na gealltanais mar atá leagtha amach i bPlean Athnuachana na Státseirbhíse, tá sé mar aidhm ag an Oifig cultúr agus luachanna comhroinnte gaolmhara a thugann samplaí d'iompar eiticiúil a choinneáil agus a chothú. Tiomáineann na comhluachanna seo ár n-iompraíocht agus sainíonn siad cultúr a thacaíonn lenár n-iarrachtaí ár misean a sheachadadh ar bhealach gairmiúil, éifeachtach, cóir agus cothrom. Inár Ráiteas Straitéise 2020-23 táimid tiomanta do bheith ag obair i dtreo na príomhspríoc, lena chinntiú go mbeimid in ann foireann ardchaighdeáin a earcú agus a choinneáil, lena n-áirítear sainaturnaetha, trí phleanáil fórsa saothair, earcaíocht éifeachtach agus forbairt foirne, mar sin ag iarraidh leanúint ar aghaidh ag infheistiú agus ag forbairt ár bhfoireann chun sármhaitheas gairmiúil leanúnach a chinntiú chun barrfheabhas a chur ar fáil do Ranna cliant. Táimid tiomanta freisin do ról lárnach na bainistíochta eolais agus na foghlama agus na forbartha a fheabhsú agus táimid tiomanta do chórais bainistíochta eolais, foghlama, forbartha agus TFC a mhéadú. I measc ár gcuspóirí tá leanúint ag díriú ar riachtanais leanúnacha agus réamh-mheasta dhlí na gcliant a chomhlíonadh trí athbhreithniú a dhéanamh ar an ngá atá le sainfhoireann dlí agus dul i dteagmháil leis an Rialtas maidir leis an mbealach is fearr chun acmhainní a chur ar fáil do shainriachtanais dlí agus trí straitéisí a úsáid chun oiliúint agus forbairt ár bhfoirne dlí a chinntiú.

Tá sé mar aidhm againn feasacht a chothú ar fhreagrachtaí na bhfostaithe go léir mar a léirítear i gCód Caighdeán agus Iompraíochta na Státseirbhíse, luachanna na hOifige a chur in iúl don fhoireann ar fad mar aon le treoir maidir le heolas a chur ar na cóid, rialacha agus reachtaíocht ábhartha go léir a rialaíonn an Státseirbhís lena n-áirítear na ceanglais maidir le rúndacht oifigiúil. Cuirimid treoir ar fáil freisin don fhoireann chun déileáil le fadhbanna nó gearáin a d'fhéadfaí a ardú. Mar Oifig Dlí, le dualgais rúndachta do chliant, ní dhéileálaimid leis an bpobal ar an mbealach céanna a dhéanfadh formhór na Ranna Rialtais, ach a chinntiú go gcuirimid treoir ar fáil maidir le riachtanais rúndachta dár bhfoireann dhlíthiúil agus neamhdhlíthiúil ina n-idirghníomhaíochtaí uile leis an bpobal. Tugtar Aturnaetha Stáit ar ár n-aturnaetha agus tá siad faoi cheangal ag na hAchtanna Aturnaetha 1954 – 2011 agus an tAcht um Rialáil Seirbhísí Dlí, 2015 faoi réir na Rialacha um Iompar Gairmiúil d'Aturnaetha mar atá leagtha síos ag Dlí-Chumann na hÉireann (féach 1.9 thíos). Tá Cairt Chustaiméirí againn agus tá sé mar sprioc againn seirbhísí dlí a sholáthar dár gcustaiméirí de réir dhá cheann déag de Threoirphrionsabail um Sheirbhís Ardchaighdeán do Chustaiméirí. Soláthraíonn suíomh gréasáin na hOifige ag www.csso.ie faisnéis níos mionsonraithe.

I gcomhréir le moltaí Bhord Bainistíochta na Státseirbhíse, chuir an Oifig tús le próiseas rannpháirtíochta foirne dhá bhliain in 2018 tar éis suirbhé 2017 ar Rannpháirtíocht Fostaithe na Státseirbhíse. Reáchtálann an Oifig fócasghrúpaí agus suirbhéanna tréimhsiúla leis an bhfoireann ag díriú ar roinnt téamaí tosaíochta agus é mar aidhm acu an fhoireann a spreagadh chun machnamh agus nuálaíocht a dhéanamh ar mhodh a eagraíonn an Oifig í féin agus a sholáthraíonn seirbhís dlí den chaighdeán is airde do chliant. Mar chuid de sin, bunaíodh Foireann Nuálaíochta go déanach in 2019. Tá an Oifig tiomanta do leas a foirne agus do sheirbhís dlí bunaithe ar luachanna a chur chun cinn don Rialtas Láir.

1.4.1 Cód Caighdeán agus Iompraíochta do Státseirbhísigh

Táirgeann an Coimisiún um Chaighdeán in Oifigí Poiblí (www.sipo.gov.ie) Cód Caighdeán agus Iompraíochta na Státseirbhíse (“an Cód”).¹ Tá achoimre ar a phríomhghnéithe leagtha amach thíos, agus tá an chuid de na treoirlínte a dhéileálann le gach gné tugtha i lúibíní.

Ní mór do státseirbhísigh a bheith neamhchlaonta i gcomhlíonadh a ndualgas. [Alt 4]

Níl cead ag státseirbhísigh seasamh le haghaidh olltoghcháin nó toghcháin Eorpacha. Mar sin féin, tá cead ag státseirbhísigh sna gráid cheardaíochta agus stáit a bhaineann le tionsclaíocht gabháil le gníomhaíocht pholaitiúil agus seasamh do thoghcháin áitiúla. [Alt 5]

¹ See www.sipo.ie/en/Codes-of-Conduct/Civil-Servants/Civil-Service-Code-of-Standards.pdf

Tá tuilleadh faisnéise ar Státseirbhísigh agus ar Gníomhaíocht Pholaitiúil le fáil anseo: [Ciorclán 09/2009: Státseirbhísigh agus Gníomhaíocht Pholaitiúil](#)

Ní mór do státseirbhísigh cloí le srianta an dlí. [Alt 6]

Faoi na hAchtanna um Shaoráil Faisnéise 1997 go 2014, tá ceart dlíthiúil ag daoine den phobal ar fhaisnéis atá i seilbh Ranna Rialtais agus comhlachtaí poiblí eile. Mar sin féin, tá feidhm fós ag an gceanglas faoin Acht um Rúin Oifigiúla 1963 go seachnódh státseirbhísigh nochtadh míchuí faisnéise a fuarthas le linn a gcuid oibre. [Alt 7]

Ní mór do státseirbhísigh ardchaighdeáin seirbhíse a choinneáil agus iad ag déileáil leis an bpobal. [Alt 8]

Ní mór do státseirbhísigh a chiontaítear i gcionta coiriúla, nó a fhaigheann leas an Achta Promhaidh nuair a thrialtear iad mar gheall ar chion coiriúil, an méid sin a thuirisciú dá nOifigeach Pearsanra. [Alt 9]

Ceanglaítear ar státseirbhísigh freastal ar an obair de réir mar is gá agus cloí le téarmaí na rialachán um shaoire bhreiteachta. [Alt 10]

Ceanglaítear ar státseirbhísigh aird chuí a thabhairt ar acmhainní an Stáit chun úsáid cheart, éifeachtach agus éifeachtúil airgead poiblí a chinntiú. [Alt 11]

Ba cheart do státseirbhísigh meas cuí a léiriú dá gcomhghleacaithe lena n-áirítear a gcreideamh agus a luachanna. [Alt 12]

Ní cheadaítear do státseirbhísigh a bpoist oifigiúla a úsáid chun iad féin nó daoine eile a bhfuil ceangail phearsanta nó ghnó acu leo. Tá cosc freisin ar státseirbhísigh féachaint le tionchar a imirt ar chinntí ar ábhair a bhaineann lena bpoist oifigiúla seachas trí nósanna imeachta seanbhunaithe. [Alt 13]

Ní fhéadfaidh státseirbhísigh dul i mbun gnó nó gníomhaíocht sheachtrach a bheadh i gcoimhlint ar bhealach ar bith le leasanna a Ranna/Oifigí. [Alt 14]

Tá dualgais reachtúla áirithe ar státseirbhísigh a bhfuil “poist ainmnithe” acu chun críocha na nAchtanna um Eitic in Oifigí Poiblí 1995-2001 maidir le leasanna a nochtadh. Tá na hoibleagáidí seo sa bhreis ar aon oibleagáidí a fhorchuirtear leis an gCód. [Alt 15]

Níor cheart go bhfaigheadh státseirbhísigh sochair d’aon chineál ó thríú páirtí a d’fhéadfaí a fheiceáil go réasúnta go gcuireann siad a mbreithiúnas pearsanta nó a n-ionracas i mbaol. Ceanglaítear ar Ranna na rialacha atá sa Chód maidir le bronntanais a fháil a chur i bhfeidhm nó rialacha áitiúla a dhéanamh a eascraíonn astu. [Alt 16]

Baineann an prionsabal céanna le haon ghlacadh le fáilteachais. Laistigh de chreat ginearálta na dtreoirlínte atá leagtha amach sa Chód, ní mór gach cúram a ghlacadh chun a chinntiú (a) nach mbíonn tionchar ag aon ghlacadh le fáilteachas, nó go bhfeictear go bhfuil tionchar acu, ar chomhlíonadh feidhmeanna oifigiúla [Alt 17] agus (b) go bhfuil caighdeáin shoiléire agus iomchuí i bhfeidhm ar cuireadh in iúl don fhoireann go léir iad maidir le híocaíocht as obair thar ceann comhlachtaí seachtracha. [Alt 18]

Ní ceadmhach do státseirbhísigh conarthaí a lorg le Ranna nó le hOifigí Rialtais chun earraí nó seirbhísí a sholáthar, cibé acu ar mhaithe leo féin nó ar mhaithe le haon chuideachta a d'fhéadfadh a bheith acu i gcáil phríobháideach. [Alt 19]

Ní dhéanfaidh státseirbhísigh, laistigh de dhá mhí dhéag tar éis éirí as nó dul ar scor ón Státseirbhís, glacadh le ceapachán, nó tionscadal sainchomhairliúcháin, i gcás ina bhféadfadh coinbhleacht leasa nó braistint den sórt sin a bheith mar thoradh ar nádúr agus téarmaí an cheapacháin sin, gan cead a fháil ar dtús ón mBord um Cheapacháin Lasmuigh nó ón Ard-Rúnaí nó ón gCeann Oifige de réir mar is cuí. Ina theannta sin, ní mór do státseirbhísigh a bhfuil poist acu ar “phoist ainmnithe” iad chun críocha na nAchtanna um Eitic in Oifigí Poiblí, laistigh de dhá mhí dhéag tar éis dóibh éirí as nó post a scor, faomhadh a fháil ón mBord um Cheapacháin Sheachtracha nó ón Ard-Rúnaí nó ón gCeann Oifige de réir mar is cuí sula nglacfaidh tú le haon cheapachán seachtrach. [Ailt 20 agus 21]

1.5 Eitic in Oifigí Poiblí

Foilsíonn an Coimisiún um Chaighdeáin treoirlínte faoi na hAchtanna um Eitic in Oifigí Poiblí 1995 - 2001 (“na hAchtanna um Eitic”) do sheirbhísigh phoiblí fhorordaithe chomh maith le sealbhóirí oifige (s.é. Airí, Airí Stáit, srl.) chun a chinntiú go gcomhlíonann siad ceanglais na reachtaíochta. Soláthraíonn na treoirlínte faisnéis ar na céimeanna nach mór do sheirbhísigh phoiblí a ghlacadh chun ceanglais na reachtaíochta a chomhlíonadh. Féadfaidh seirbhísigh phoiblí comhairle a lorg ón gCoimisiún um Chaighdeáin maidir le haon fhoráil den reachtaíocht nó maidir le cur i bhfeidhm aon fhorála den sórt sin in aon chás ar leith. Tá príomhriachtanais na nAchtanna um Eitic leagtha amach thíos.

1.5.1 Tuairisceáin Bhliantúla ar Ráitis Leasa

Ní mór do dhuine a bhfuil post forordaithe aige faoi na hAchtanna um Eitic ráiteas leasanna a chomhlánú agus a sholáthar, s.é d'aon leas atá ag an duine nó ag a chéile nó ag a chéile nó ag a p(h)áirtnéir sibhialta, ag leanbh nó ag leanbh céile, a d'fhéadfadh tionchar ábhartha a imirt ar an duine i gcomhlíonadh a fheidhmeanna nó a feidhmeanna oifigiúla.

Ní mór ráitis a chur faoi bhráid an Ard-Rúnaí faoin 31ú Eanáir gach bliain maidir le haon tréimhse sa bhliain roimhe sin i gcás ina raibh post ainmnithe fostaíochta san Oifig ag an duine lena mbaineann. Tá liosta de na cinn san Oifig atá cuimsithe ag na hoibleagáidí seo thíos.

Comhordaíonn an Rannóg Acmhainní Daonna tuairisceáin laistigh den Oifig.

1.5.2 Poist Fhorordaithe in Oifig an Phríomh-Atur na Stáit

Leagtar amach in Aguisín B na Poist Ainmnithe i Ranna/Oifig na Státseirbhíse agus i gcás Oifig an Phríomh-Atur na Stáit folaíonn sé gach post fostaíochta, nach lú an t-uastuarastal ina leith ná an t-uastuarastal atá ag oifigeach feidhmiúcháin níos airde (grád seirbhíse ginearálta, ÁSPC Aicme B) sa Státseirbhís.

1.5.3 Ráitis ar Leas Ábhartha

Sa chás go bhfuil feidhm oifigiúil de phoist ainmnithe fostaíochta le comhlíonadh agus duine a bhfuil an post sin aige nó duine 'gaolmhar' (m.sh. gaol, páirtí sibhialta nó ag comhlach gnó) a bhfuil leas ábhartha san ábhar, ní fhéadfaidh an duine an fheidhm a chomhlíonadh agus ní mór dó ráiteas ar na fórais a thabhairt don Ard-Rúnaí. Má tá sé ar intinn ag an duine an fheidhm a chomhlíonadh, toisc go bhfuil cúiseanna láidre ann chun é sin a dhéanamh, ní mór dó/di ráiteas ar na cúiseanna láidre a thabhairt don Ard-Rúnaí. Ní thugtar ráitis faoi dhaoine a bhfuil poist ainmnithe fostaíochta acu don Choimisiún um Chaighdeán.

1.5.4 Imréiteach Cánach

Áirítear in Acht 2001 freisin oibleagáidí imréitigh cánach do dhaoine a cheaptar chuig oifig shinsearach s.é leibhéal Leas-Ard-Rúnaí agus os a chionn sa státseirbhís.

1.6 Cóid Chleachtas

Tá Cóid Caighdeán agus Iompraíochta na Státseirbhíse ina chuid de théarmaí agus coinníollacha seirbhíse gach státseirbhíseach lena n-áirítear ceapacháin arna ndéanamh ag an Ard-Aighne. Tá an Cóid mar bhonn agus mar thaca ag na rialacha i go leor réimsí lena n-áirítear maidir le neamhchlaontacht agus rúndacht, státseirbhísigh agus polaitíocht, iompar ag an obair, úsáid mhíchuí tionchair, agus glacadh le bronntanais, fáilteachas, íocaíocht as obair sheachtrach agus ceapacháin lasmuigh den Státseirbhís. Tugtar cóip den Chód do gach ceapaí a chaithfidh a dheimhniú i scríbhinn gur léigh siad é.

1.7 Nochtadh Cosanta

Éilíonn Alt 21(1) den Acht um Nochtadh Cosanta 2014 go mbunóidh agus go gcoimeádfaidh gach comhlacht poiblí nósanna imeachta chun nochtadh cosanta a dhéanamh ag oibrithe atá fostaithe nó a bhí fostaithe ag an gcomhlacht poiblí agus chun déileáil le nochtadh den sórt sin.

Forálann alt 21(3) go bhféadfaidh an tAire Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe treoir a eisiúint chun cabhrú le comhlachtaí poiblí a gcuid feidhmeanna faoi fho-alt (1) a chomhlíonadh.

Athbhreithníodh *Beartas agus Nósanna Imeachta na hOifige maidir le Nochtadh Cosanta a Dhéanamh* i mí Lúnasa 2017 chun Ceapachán Faighteoir Nochtadh ag an Rialtas a chur san áireamh. Tá Beartas na hOifige, atá curtha ar an eolas ag treoir na Roinne Athchóirithe Poiblí faoi alt 21(1) den Acht um Nochtadh Cosanta 2014 chun críche cabhrú le comhlachtaí poiblí sa fheidhmíocht chun críche cabhrú le comhlachtaí poiblí a gcuid feidhmeanna a chomhlíonadh faoin Acht² ar fáil don fhoireann ar Inlíon na hOifige.

1.8 Brústocaireacht a Rialáil

Cuireadh tús leis an Acht um Brústocaireacht a Rialáil, 2015 (“Acht 2015”) an 1 Meán Fómhair 2015. D’fhoilsigh an Oifig liosta d’Oifigigh Phoiblí Ainmnithe mar a cheanglaítear faoi Acht 2015. Is féidir teacht ar an liosta ar shuíomh gréasáin CSSO ag an nasc seo a leanas:

http://www.attorneygeneral.ie/csso/english/Designated_Public_Officials.htm

1.9 Rialacha iompraíochta gairmiúla d’aturnaetha

Tugtar Aturnaetha Stáit ar na haternaetha atá fostaithe go díreach ag an CSSO agus tá siad faoi cheangal ag na hAchtanna Aturnaetha 1954 - 2011 agus an tAcht um Rialáil Seirbhísí Dí, 2015 agus, le roinnt eisceachtaí, na rialacha iompair ghairmiúil d’aturnaetha mar atá leagtha síos ag Dí-Chumann na hÉireann. Nuashonraíodh na rialacha seo, atá leagtha amach sa *Treoir um Dhea-Iompar Gairmiúil d’Aturnaetha (3^ú hEagrán)*, in 2013 agus clúdaíonn siad míreanna mar:

- An tAturnae agus ac(h)aidreamh leis an gCliant agus dualgas dó/di
- Coinbhleacht Leasa
- Pribhléid agus Rúndacht idir Aturnae agus Cliant

2 Aonad Athchóirithe an Rialtais, An Roinn Athchóirithe Poiblí, ar fáil ag <http://www.per.gov.ie/en/protected-disclosures-act-2014/>

- Caidreamh leis an gCúirt
- An Aturnae agus a G(h)aol le Tríú Páirtithe
- An Aturnae agus a G(h)aol le hAturnaetha Eile
- An tAturnae agus a G(h)aol leis an Abhcóide
- Iompar i gCleachtas Idirnáisiúnta.

Is féidir teacht ar na treoirínte iomlána ar shuíomh gréasáin an Dlí-Chumainn

ag: <https://www.lawsociety.ie/globalassets/documents/committees/conduct-guide.pdf>

1.10 Pleanáil Straitéiseach, Cinnteoireacht & Bainistíocht Feidhmíochta

1.10.1 Ráiteas Straitéise/Rannpháirtíocht le Páirtithe Leasmhara

Forbraítear ár Ráiteas Straitéise, i gcomhpháirt le hOifig an Ard-Aighne, le haird ar an *gClár don Rialtas* trí rannpháirtíocht lenár Ranna cliant, comhairliúchán inmheánach ar fud chomhchodanna na hOifige, ceardlanna foirne agus dianscrúdú ar an timpeallacht dhlíthiúil. Léiríonn sé seo fórsa tiomána ár straitéise, is é sin oibriú go dlúth le cliant an Rialtais chun na seirbhísí dlí is fearr a sholáthar. Aithnímid an gá atá le bheith solúbtha go leor inár struchtúr eagraíochtúil chun ligean dúinn freagairt do riachtanais dhlíthiúla reatha agus todhcháiochtaí Ranna agus Oifigí Rialtais agus athruithe sa timpeallacht sheachtrach. Freagraíonn an Ráiteas Straitéise freisin do riachtanas Straitéis Athnuachana na Státseirbhíse reatha agus tosaíochtaí gaolmhara.

Cuireann an Ráiteas Straitéise san áireamh an timpeallacht sheachtrach athraitheach agus na deiseanna agus na dúshlán inár dtimpeallacht oibriúcháin a mbíonn tionchar acu ar an mbealach a chuirimid seirbhísí dlí ar fáil lena n-áirítear:

- Covid-19: paindéim agus freagairtí an Rialtais go bhfacthas athrú ar an gcaoi a ndéantar obair dhlíthiúil agus an gá atá le freagairt do shruthanna oibre nua a eascraíonn as ról an Rialtais i gcúrsaí poiblí agus an dlí tráchtála;
- Brexit: i measc na ndúshlán atá tagtha chun cinn don Oifig tá éileamh méadaithe ar chomhairle dlí agus ar reachtaíocht nua maidir leis an gcomhlímitéar taistil agus ár gcaidreamh nua leis an Ríocht Aontaithe.
- An tAontas Eorpach: is dúshlán leanúnach don Rialtas agus don Oifig seo an méid reachtaíochta a thagann ón AE.

Is dócha go mbeidh gá le níos mó acmhainní a chur isteach i rannpháirtíocht an Stáit ar leibhéal an AE ag féachaint go háirithe do tharraingt siar na Ríochta Aontaithe ón AE lena n-áirítear idirghabháil in ábhair os comhair na gcúirteanna Eorpacha.

- Aeráid agus an comhshaol: cuireann an Clár don Rialtas béim shuntasach ar thionscnaimh chun dul i ngleic leis an ngéarchéim aeráide agus bithéagsúlachta, a mbeidh gá le réitigh nuálaíocha dlíthiúil agus reachtach.
- Scóip na seirbhísí dlí a leathnú: tá fairsinge agus raon feidhme an tsaineolais dhlíthiúil a theastaíonn chun freastal ar riachtanais an Rialtais ag méadú go tapa.
- Teicneolaíocht: tabharfaidh an Oifig aghaidh ar dhúshlán leanúnach leas a bhaint as teicneolaíocht nua agus í a chomhtháthú go héifeachtach inár gcleachtais oibre lena chinntiú gur féidir linn leanúint ar aghaidh ag seachadadh ár seirbhísí i dtimpeallacht atá ag athrú.
- An geilleagar: mar thoradh ar phaindéim Covid-19, tá an Stát tar éis dul i mbun cúlú eacnamaíochta agus tá plean uailmhianach á bheartú ag an gClár don Rialtas chun “an Geilleagar a Athlasadh agus a Athnuachan”. Beidh tionchar aige seo ar nádúr na seirbhísí dlí a theastaíonn ón Rialtas thar shaolré na straitéise agus ní mór don Oifig freagairt do na riachtanais sin atá ag athrú.
- Earcaíocht agus coinneáil: ní mór don Oifig leanúint ar aghaidh ag tabhairt faoin dúshlán a bhaineann le foireann den chaighdeán is airde a earcú, a fhorbairt agus a choinneáil i margadh atá thar a bheith iomaíoch.
- Timpeallacht iomaíoch: thar shaolré na straitéise ní mór don Oifig leanúint de sheirbhís a sholáthar atá in iomaíocht le soláthraithe seirbhísí dlí i margadh seirbhísí dlí atá thar a bheith iomaíoch.

Dá réir sin, is é an aidhm atá againn ná sainseirbhís dlí a sholáthar dár gcliaint Ranna agus Oifigí go léir atá in oiriúint do, agus arna fhorbairt de réir, riachtanais ár gcliaint i dtimpeallacht atá ag athrú ag an am céanna ag tógáil cumas na hOifige freagairt agus tacú lenár ndaoine ionas gur féidir leo feidhmiú chomh maith agus is féidir leo agus comhoibriú go héifeachtach chun seirbhís den scoth a sholáthar dár gcliaint i Ranna agus in Oifigí. Tá sé mar aidhm againn é seo a dhéanamh trí dhíriú ar na tosaíochtaí atá leagtha amach sa Ráiteas Straitéise.

Úsáidtear an Ráiteas Straitéise mar bhunús do phlean gnó gach Rannóige agus dá réir sin spriocanna aonair a leagan síos chun rannchuidiú gach ball foirne a ailíniú le cuspóirí na hOifige.

1.10.2 Cinnteoireacht

Tá an teagmháil leis an Ard-Aighne bunaithe ar chuspóirí an Ráitis Straitéise agus is féidir tosaíochtaí na hOifige a shocrú.

Cuirtear na tosaíochtaí in iúl don fhoireann ar fad ansin mar chuid de phróiseas leanúnach Pleanála Gnó na hOifige. Leis an bpróiseas Bainistíochta Riosca, comhtháite le Pleanáil Gnó, is féidir na rioscaí a eascraíonn as cur i bhfeidhm na dtosaíochtaí seo a aithint agus a bhainistiú. Buailéann an Príomh-Aturnae Stáit agus comhaltaí an Bhoird Bainistíochta leis an Ard-Aighne do chruinniú struchtúrtha ar bhonn rialta chomh maith le cruinniú den Fhóram Dlí idir an tArd-Aighne agus foireann dlí CSSO. Ina theannta sin cuireann cruinnithe an Choiste Chomhairligh um Bainistíocht Dlí (féach alt 3.6) fóram ar fáil chun raon leathan saincheisteanna a phlé lena n-áirítear príomhthosaíochtaí dlí, comhaid íogaire, treochoí sa dlíthíocht, seirbhísí dlí idirbheartaíochta agus comhairleacha agus tosaíochtaí eile. Buailéann an Príomh-Aturnae Stáit le hArd-Stiúrthóir Oifig an Ard-Aighne ar bhonn míosúil chun saincheisteanna reatha dlí agus riaracháin a phlé.

I gcur chuige na hOifige maidir le pleanáil gnó, tá tiomantas na hOifige faoin Ráiteas Straitéise agus riachtanais dhlíthiúla leanúnacha na gcliant lárnach. Féachann gach Rannán agus Rannóg lena ualach cásanna a bhainistiú go straitéiseach maidir leis an obair dhlíthiúil atá ar eolas agus pleanáilte a iarrann na cliaint. Is minic gur féidir leis an obair seo a bheith frithghníomhach: is féidir le dlíthíocht tarlú tapa go leor agus gan a bheith ag súil leis: ní féidir a aithint i gcónaí cé na dlíthe nó cé na cinntí oifigeach a bhféadfaí agóid a dhéanamh ina leith sa chúirt. Ar an mbealach céanna, féadfar comhairle phráinneach nó tacaíochtaí dlí idirbheartaíochta a iarraidh. I gcás cineálacha eile oibre dlí, is féidir le pleanáil gnó na Ranna cuidiú le hobair na hOifige a threorú.

Cuirtear treoir ar fáil don fhoireann maidir le scileanna bainistíochta cliant níos fearr a fhorbairt i Rannóga agus conas obair dhlíthiúil a ailíniú le tosaíochtaí straitéiseacha agus gnó, lena n-áirítear cumarsáid mhéadaithe le Ranna cliaint. Bíonn dian-am ar an obair dhlíthiúil agus ní mór na rioscaí a bhaineann le comhaid a bhainistiú agus le spriocdhátaí a chomhlíonadh a chinntiú i gcónaí. Mar sin cuimsíonn pleanáil gnó i Ranna comhtháthú na gcur chuige Bainistíochta Riosca le bainistíocht straitéiseach (féach Caibidil 4 freisin).

Déanann an bhainistíocht shinsearach na próisis ghnó agus phleanála riosca a bhainistiú agus a thacú. Cuireann siad seo eolas ar fáil do chaidreamh foirmiúil agus leanúnach an Bhoird Bainistíochta le hOifig an Ard-Aighne. Tugann na próisis eolas freisin do ról leanúnach an Bhoird Bainistíochta, nuair a thagann sé le chéile go tréimhsiúil chun Riosca a phlé agus chun athbhreithniú a dhéanamh ar obair Choiste Bainistíochta Riosca AGO-CSSO (féach Caibidil 4), maidir le rioscaí comparáideacha agus Rannóige a bhainistiú.

Tugann an Córas Bainistíochta agus Forbartha Feidhmíochta (PMDS) tacaíocht bhreise do phleanáil ghnó. Uirlis is ea PMDS a chuidíonn le gach bainisteoir agus ball foirne ar fud na Roinne feidhmíochta a bhainistiú agus a fheabhsú. Díríonn Bainistíocht Feidhmíochta ar ról agus éifeachtacht na mbainisteoirí líne maidir le spriocanna a leagan síos agus a chomhaontú do gach ball foirne de réir cuspóirí na Rannóige, agus athbhreithniú agus neartú a dhéanamh ar fheidhmíocht na foirne.

Déantar an fhaisnéis seo a thaifeadadh go foirmiúil trí shaoráid ríomhairithe PMDS (e-PMDS). Ar cheann de na gnéithe is tábhachtaí de phleanáil gnó tá bainistiú a dhéanamh ar na gealltanais phráinneacha leanúnacha oibre dlí ó lá go lá agus ar thosaíochtaí na heagraíochta. Baintear é seo amach trí chruinnithe rialta duine le duine idir Cinn na Rannóige agus a bhfoireann agus cruinnithe rialta Rannóige ina roinntear eolas. Ar an mbealach seo is féidir cuspóirí foriomlána na hOifige a thuiscint agus a mheasúnú níos fearr ag gach leibhéal ar fud na heagraíochta.

Thug an Oifig faoi shraith athruithe eagraíochtúla ag éirí as an Ráiteas Straitéise roimhe seo. Dhírigh na hathruithe eagraíochtúla seo ar athruithe struchtúracha ar Rannáin, Rannáin agus Aonaid agus athruithe ar an mbealach ina ndéanaimid ár ngnó agus a n-idirghníomhaíonn muid le páirtithe leasmhara éagsúla. Ba fhreagra é seo ar an bhfíric gur gnólacht dlí mór í an Oifig go bunúsach le gnó a chaithfidh a bheith múnlaith do riachtanais na gcliant ar thimthriall ilbhliantúil (d'fhéadfadh blianta fada a bheith i gceist le dlíthíocht agus comhaid dlí eile).

Mar gheall ar ár n-athruithe eagraíochtúla athshannadh oifigigh dlí, athainmniú inmheánach agus atheagrú Rannóga agus Rannáin, ag aithint conas tacaíochtaí cléireachais a ghíaráil do chomhaid dhlíthiúla, teagmháil a dhoimhniú le hAbhcóidí, le hOifig an Ard-Aighne agus le cliaint, tionscnaimh bhainistíochta eolais a dhoimhniú, tacaíochtaí TFC a ghíaráil, ár n-infheistíocht a dhoimhniú in oiliúint agus breisoiliúint ár bhfoirne agus i bhforbairt speisialtóirí dlí – ó sholáthar go fostaíocht go dlí tíolactha. Bhí sé mar aidhm aige freisin cinnteoireacht a fheabhsú agus a chinntiú go bhfuil nasc níos fearr idir measúnú riosca agus maolaithe riosca agus pleanáil gnó.

Le blianta beaga anuas, tá an Oifig ag leanúint lena fócas a chur i bhfeidhm ar shainfhoireann i réimsí ar nós Conarthaí Tráchtála / Dlí Soláthair Phoiblí, Dlí Fostaíochta, Dlí an AE, Dlí Inimirce agus Tearmainn agus Dlí Maoine Stáit. I dteannta a chéile, lean an Oifig ag díriú ar fhreagraí de chineál próisis ar dhlíthíocht lena n-áirítear Athbhreithniú Breithiúnach, dlíthíocht an Gharda Síochána agus dlíthíocht Tráchtála agus Bunreachtúil.

1.10.3 Feidhmíocht a Thomhas

Tá an Oifig i mbun meicníochtaí aiseolais inmheánacha chun a aithint conas is féidir próisis inmheánacha a fheabhsú agus ó 2018 i leith tá tús curtha le próiseas leanúnach teagmhála leis an bhfoireann. Leanfar le bearta measúnaithe dá leithéid (inmheánach agus seachtrach) a úsáid ar bhonn níos rialta chun monatóireacht, measúnú a dhéanamh ar ár gcuspóirí agus iad a bhaint amach thar thréimhse ár Ráitis Straitéise.

Ag teacht lena tiomantas d'fheabhsú seachadadh seirbhíse, tá roinnt spriocanna ardleibhéil sainaitheanta ag an Oifig ina ráiteas straitéise. Is iad seo:-

- Freastal ar ár gcliaint – ag soláthar sainseirbhís dlí a fheastalaíonn ar riachtanais ár gcliant
- Caidrimh a chothú - feabhas a chur ar an mbealach ina n-oibrímid agus ar an gcaoi a gcuirimid ár seirbhísí ar fáil trí chaidreamh maith a chothú go himheánach agus go seachtrach
- Tóg Acmhainn - a bheith inár n-oifig dlí nua-aimseartha, lúfar agus dhinimiciúil agus cumas inbhuanaithe a thógáil ar mhaithe lenár gcliaint agus ár ndaoine
- Tacaigh lenár nDaoine - tacú lenár ndaoine ionas gur féidir leo feidhmiú chomh maith agus is féidir leo agus comhoibriú go héifeachtach chun seirbhís den scoth a sholáthar dár gcliaint.

.5.1 Athbhreithniú ar Éifeachtúlacht an Chreata Rialachais

Tá go leor beart ar leith i bhfeidhm ag an Oifig chun monatóireacht a dhéanamh, a rialú, a chosaint agus a chinntiú go ndéanann na daoine cearta saincheisteanna tábhachtacha a ardú agus a réiteach ag an am ceart. Déanann an creatcháipéis seo nasc idir na bearta seo go léir agus coincheap an Rialachais Chorporáidigh a neadú tuilleadh laistigh den Oifig. Cé go ndéantar athbhreithniú rialta ar na bearta ar leith go léir agus go n-athbhreithnítear iad de réir mar is gá, déanfar athbhreithniú bliantúil ar an gcreat seo ina iomláine freisin chun oiriúnacht leanúnach don fheidhm a chinntiú.

.6 Cumarsáid

Cinntíonn an Oifig cumarsáid inmheánach trí roinnt modhanna – ó dháileadh agus mionteagasc a cruinnithe Boird Bainistíochta, go cruinnithe Rannáin agus Rannáin, chuig cruinnithe Comhpháirtíochta agus scaipeadh faisnéise corparáidí ar a inlíon. Téann sé i ngleic le cumarsáid sheachtrach trí roinnt bealaí, lena n-áirítear a suíomh gréasáin.

Is é an príomhbhealach cumarsáide inmheánaí ná ón mBord Bainistíochta trí na Cinn Rannáin go dtí na Cinn Rannáin agus ar aghaidh chuig an bhfoireann ar fad. Tar éis gach cruinnithe den Bhord Bainistíochta, buaifidh an Ceann Rannáin leis na Cinn Rannóige a scaipfidh faisnéis dá bhfoireann. Freastalaíonn an Príomh-Atur nae Stáit ar na cruinnithe seo go tréimhsiúil. Bíonn cruinnithe rialta ag gach Rannóg. Tá miontuairiscí an Bhoird Bainistíochta ar fáil ar inlíon na hOifige agus tá siad ar chlár oibre na Comhpháirtíochta le plé freisin. Tá faisnéis atá riachtanach chun cabhrú le baill foirne ar fud na hOifige a gcuid feidhmeanna a chomhlíonadh ar fáil ar inlíon na Roinne agus áirítear leis Treoracha Cleachtais ar obair dhlíthiúil. Buaileann an Bord Bainistíochta go míosúil freisin le Cinn Rannóige agus le Príomhoifighe eile chun saincheisteanna eagrúcháin agus dlíthiúla a phlé.

Mar chuid dá próiseas leanúnach teagmhála leis an bhfoireann, lorgaíonn an CSSO tuairimí na foirne go rialta maidir le conas an Oifig agus an tseirbhís dlí a fheabhsú. Mar chuid den rannpháirtíocht rialta sin, tá sé mar aidhm ag an mBord Bainistíochta athbhreithniú a dhéanamh ar conas is féidir cumarsáid a uasmhéadú ar fud na hOifige.

Caibidil 2 - Róil Aireachta agus Bainistíochta Sinsearacha & Sannadh Freagrachtaí

Is é cuspóir na caibidle seo ná forbheathnú a sholáthar ar róil agus freagrachtaí rialachais na bainistíochta sinsearaí lena n-áirítear iad siúd a bhaineann leis an Taoiseach, an tArd-Aighne, Ard-Stiúrthóir Oifig an Ard-Aighne, an Príomh-Atur nae Stáit, iad siúd a fheidhmíonn ról bainistíochta sinsearach laistigh den Oifig.

I dtéarmaí tarmhligin, tugann an tAcht um Bainistíocht na Seirbhísí Poiblí 1997 cumhacht don Phríomh-Atur nae Stáit freagracht as comhlíonadh a fheidhmeanna nó a feidhmeanna a shannadh d'oifigigh eile na hOifige. D'fhéadfadh freagrachtaí corparáideacha, leibhéal rannáin/rannóige, bainistíocht acmhainní, comhairle beartais agus/nó cur i bhfeidhm a bheith i ról bhainisteoirí aonair agus sonraítear iad seo sa chaibidil seo.

Leagtar amach sa chaibidil seo na róil agus na freagrachtaí bainistíochta sinsearacha ón Taoiseach agus an tArd-Aighne go leibhéal an Phríomhoifigigh nó a choibhéis. Tá an bealach ina n-iompraíonn bainisteoirí agus ina bhfeidhmíonn siad a ndualgais rialachais agus cheannaireachta ríthábhachtach chun timpeallachtoibre a chruthú ar an leibhéal corparáideach, rannáin agus rannóige a éascaíonn ardfheidhmíocht agus a chothaíonn tiomantas, dúthracht, comhar agus rannpháirtíocht ghníomhach. Tá sé mar aidhm againn stíl bhainistíochta/ceannaireachta a bheith againn atá gairmiúil, neamhfhoirmiúil agus oscailte agus a léiríonn ár gcroíluchanna lena n-áirítear meas agus ionracas. Beidh an stíl oiriúnach do na cúinsí a thagann i láthair agus beidh sé díreach agus cinntitheach de réir mar a éilíonn an ócáid.

2.1 An Taoiseach

Tá an Taoiseach freagrach as gnóthaí riaracháin Oifig an Ard-Aighne agus Oifig an Phríomh-Atur nae Stáit san Oireachtas. Freagraíonn an Taoiseach Ceisteanna Parlaiminte ar oibriú na hOifige agus glacann sé na Meastacháin.

2.2 An tArd-Aighne

De bhua Airteagal 30.1 den Bhunreacht is é an tArd-Aighne comhairleoir dlí don Rialtas agus freastalaíonn sé ar chruinnithe Rialtais. Tugann an tArd-Aighne comhairle don Rialtas maidir leis na saincheisteanna bunreachtúla agus dlíthiúla a thagann chun cinn roimh nó ag cruinnithe Rialtais, lena n-áirítear cibé an gcomhlíonann reachtaíocht molta forálacha an Bhunreacht, achtanna agus conarthaí an Aontais Eorpaigh, an Choinbhinsiúin Eorpaigh um Chearta an Duine nó conarthaí idirnáisiúnta eile ar aontaigh Éire leo.

Tugann an tArd-Aighne comhairle freisin maidir le cibé an féidir leis an Stát conarthaí agus coinbhinsiúin idirnáisiúnta a dhaingniú. Déanann an tArd-Aighne ionadaíocht ar an Stát in imeachtaí dlíthiúla.

Is comhairleoir dlí é an tArd-Aighne do gach Roinn Rialtais agus do chomhlachtaí poiblí áirithe. Is é an tArd-Aighne ionadaí an phobail i ngach imeacht dlí chun an dlí a fhorghníomhú agus chun cearta poiblí a dhearbhu nó a chosaint. Cosnaíonn an tArd-Aighne bunreachtúlacht na mBillí a chuirtear faoi bhráid na Cúirte Uachtaraí faoi Airteagal 26 den Bhunreacht. Is comhalta ex officio den Chomhairle Stáit é an tArd-Aighne ar féidir le hUachtarán na hÉireann dul i gcomhairle leis maidir lena fheidhmiú agus le comhlíonadh cumhachtaí agus feidhmeanna áirithe faoin mBunreacht. Tá feidhmeanna ag an Ard-Aighne freisin maidir leis an gCoimisiún um Athchóiriú an Dlí faoin Acht um Choimisiún um Athchóiriú an Dlí 1975, maidir le clársceidealú reachtach mar bhall den Choiste Reachtaíochta atá faoi chathaoirleacht Príomh-Aoire an Rialtais.

Tá feidhm ag an Ard-Aighne freisin faoi Acht na gCróinéirí 1962 chun ordú a thabhairt do chróinéir ionchoisne a thionól sa chás go measann an t-Aighne go mbeadh sé inmholta ionchoisne a reáchtáil de bharr imthosca báis duine. Tá roinnt feidhmeanna reachtúla teoranta ag an Ard-Aighne freisin, m.sh. Acht Coinbhinsiúin na Ginéive 1962. Ina theannta sin, faoi alt 6 den Acht Airí agus Rúnaithe 1924, arna leasú, is é an tArd-Aighne Príomhoifigeach Dlí an Stáit. Tá Oifig na nDréachtóirí Parlaiminte agus Oifig an Phríomh-Aturnae Stáit araon ina gcomhchodanna d'Oifig an Ard-Aighne. Dá réir sin, is iad na príomhfheidhmeanna dlíthiúla a dhéanann Oifig an Ard-Aighne ina n-iomláine ná seirbhísí dlí reachtacha, comhairleacha, dlíthíochta agus idirbheartaíochta.

Mar atá leagtha amach i gCaibidil 1, faigheann an tArd-Aighne mionteagasc go minic ó Oifig an Phríomh-Aturnae Stáit ar roinnt saincheisteanna lena n-áirítear comhaid dlí suntasacha agus íogaire. Buaileann an tArd-Aighne leis an bPríomh-Aturnae Stáit, le comhaltaí an Bhoird Bainistíochta agus leis na láimhseálaithe comhad ábhartha ar bhonn coicíse chun plé a dhéanamh, *inter alia*, ar chásanna suntasacha inar féidir leis an Ard-Aighne treoracha a sholáthar de réir mar is gá. Buaileann an tArd-Aighne freisin leis an bPríomh-Aturnae Stáit agus le comhaltaí an Bhoird Bainistíochta ag cruinnithe an Choiste Chomhairligh um Bainistíocht Dlí i rith na bliana (féach alt 3.6).

2.3 An Príomh-Aturnae Stáit

Is ionann an Príomh-Aturnae Stáit agus Ard-Rúnaí agus is é Ceann na hOifige agus an tOifigeach Cuntasaíochta é, le freagracht iomlán bainistíochta as cáilíocht na seirbhísí dlí arna sholáthar ag an Oifig.

2.4 Feidhm Oifigeach Cuntasaíochta

Tá gach Oifigeach Cuntasaíochta freagrach go pearsanta as cistí poiblí agus maoin atá faoina smacht a chosaint; as rialtacht agus cuibheas na n-idirbheart go léir i ngach Cuntas Leithreasa ar a bhfuil a shíniú; agus ar mhaithe le héifeachtúlacht agus barainneacht riaracháin ina (h)Oifig. De ghnáth ceaptar ceannaire na Roinne/Oifige a riarann an Vóta sa Státseirbhís mar Oifigeach Cuntasaíochta ar an mbonn go bhfuil sé nó sí féin in ann freagracht as an airgead a chuirtear ar iontaoibh Roinn/Oifige a urscaoileadh, chun úsáid a bhaint as a acmhainní agus chun rialú a dhéanamh ar na sócmhainní atá á gcoimeád, amhail talamh, foirgnimh, stórais, trealamh nó maoin eile.

I dteannta leis an méid thuas agus, mar Oifigeach Cuntasaíochta, cé gur féidir leis an bPríomh-Aturnae Stáit socruithe a chur i bhfeidhm chun cabhrú leis na gnéithe de na hoibleagáidí rialachais seo a leanas, ní féidir leis/léi cuntasacht a tharmligean chuig fo-oifigigh. Is iad seo a leanas na hoibleagáidí sin:

- ullmhú agus cur i láthair na gCuntas Leithreasa;
- Ráiteas ar Rialú Inmheánach Airgeadais a sholáthar don Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste leis na Cuntais Leithreasa Bliantúla;
- láithriú os comhair an Choiste um Chuntais Phoiblí;
- Aonad Iniúchadh Inmheánaigh a chur i bhfeidhm;
- Coiste Iniúcháireachta a bhunú.

2.5 Freagrachtaí

Tá na freagrachtaí seo a leanas ar an bPríomh-Aturnae an Stáit mar Cheann na hOifige:

- gnó ginearálta na hOifige a bhainistiú;
- beartais Rialtais atá oiriúnach don Oifig a chur i bhfeidhm;
- monatóireacht a dhéanamh ar bheartais Rialtais a théann i bhfeidhm ar an Oifig;
- aschuir a sheachadadh mar a chinneann an tArd-Aighne;
- comhairle bheartais a sholáthar don Ard-Aighne ar gach ábhar atá laistigh de shainchúram na hOifige;
- Ráitis Straitéise a ullmhú le cur faoi bhráid an Ard-Aighne;

- tuarascálacha ar dhul chun cinn a sholáthar don Ard-Aighne ar chur i bhfeidhm an Ráitis Straitéise;
- úsáid cheart acmhainní a chinntiú agus soláthar seirbhísí poiblí costéifeachtacha;
- a chinntiú go gcuirtear seirbhísí dlí ar ardchaighdeán ar fáil;
- breac-chuntas a ullmhú ar an gcaoi a sannfar freagrachtaí sonracha ar oifigigh eile san Oifig; agus
- bainistiú a dhéanamh ar chúrsaí a bhaineann le ceapacháin, feidhmíocht, araíonacht agus dífhostú státseirbhíseach faoi ghrád an Phríomhoide nó a choibhéis.

Cuimsíonn an Oifig an Bord Bainistíochta, oifig phríobháideach an Phríomh-Aturnae Stáit, cúig Rannán Dlí agus Rannán Seirbhísí Corparáideacha amháin. Déanann dhá Rannán nó níos mó go leor gníomhaíochtaí ar bhonn comhoibríoch.

Tá gach Príomh-Aturnae Stáit Cúnta (Rúnaithe Cúnta) i gceannas ar Rannán dlíthiúil ina bhfuil Rannóga Dlí, agus tá Leas-Phríomh-Aturnae Stáit Cúnta nó Príomh-Aturnae i gceannas ar gach ceann acu.

Tá Príomhoifigeach i gceannas ar Rannán na Seirbhísí Corparáideacha faoi láthair, le tacaíocht ó Cheannairí Rannóige ag leibhéal an Phríomhoifigigh agus an Phríomhoifigigh Chúnta.

An Rannán um Dhlíthíocht Bhunreachtúil agus Stáit

Tá an Rannán seo á bhainistiú ag Príomh-Aturnae Stáit Cúnta. Tá obair na Rannáin bunaithe den chuid is mó ar dhlíthíocht, lena n-áirítear gortuithe Bunreachtúla, tráchtála pearsanta agus dlíthíocht tortach. Tá na Rannóige agus na hAonaid seo a leanas sa Rannán:

- An Rannóg Dlíthíochta Tráchtála & Bunreachtúil
- Rannóg Dlí an Aontais Eorpaigh
- An Rannóg Dlíthíochta Ginearálta
- Rannóg Táillí Abhcóidí

An Rannán Maoine Stáit

Tá an Rannán seo á bhainistiú ag Príomh-Aturnae Stáit Cúnta. Is í obair an Rannáin ná comhairle tíolactha agus dlí maoine agus seirbhísí dlí idirbheartaíochta a sholáthar. Tá na Rannóige seo a leanas sa Rannán:

- An Rannóg um Urrúis Stáit
- An Rannóg Díolacháin agus Ceannacháin
- An Rannóg Léasanna Stáit.

An Rannán Comhairleach, Tráchtála agus Dí Fostaíochta

Tá an Rannán seo á bhainistiú ag Príomh-Aturnae Stáit Cúnta. Iompraíonn obair an Rannáin ualach oibre leathan agus casta sna réimsí obair chomhairleach, fostaíochta, conarthaí tráchtála agus soláthar seirbhísí dlí. Tá na Rannóige seo a leanas sa Rannán:

- An Rannóg Chomhairleach
- An Rannóg Conarthaí Tráchtála
- An Rannóg Dí Fostaíochta.
- Aonad an Bhinse um Nochtadh.

Rannán Ceartais

Tá an Rannán seo á bhainistiú ag Príomh-Aturnae Stáit Cúnta. Áirítear le hobair an Rannáin seirbhís chuimsitheach aturnae a sholáthar don Gharda Síochána i gcaingne sibhialta, um Eiseachadadh agus Barántais Ghabhála Eorpacha, an Biúro um Shócmhainní Coiriúla agus ionchúisimh Aturnae Stáit áitiúil. Tá na Rannóige seo a leanas sa Rannán:

- Rannóg Ceartais agus Coireachta
- Rannóg Dílithíochta Garda
- An Rannóg Seirbhísí Dlí
- Rannóg Sócmhainní Coiriúla.

Rannán an Dlí Riaracháin

Tá an Rannán seo á bhainistiú ag Príomh-Aturnae Stáit Cúnta. Is brainse den dlí poiblí é an dlí riaracháin a rialaíonn eagrúchán, feidhmeanna agus nósanna imeachta na n-údarás poiblí, a dtionchar ar an saoránach agus na srianta a bhfuil siad faoina réir. Is éard atá i gceist le hobair an Rannáin ná ionadaíocht a dhéanamh ar an Stát agus ar Údaráis Stáit i gcúinsí ina ndéantar agóid i gcoinne cinnidh / easnamh trí imeachtaí athbhreithnithe bhreithiúnaigh san Ard-Chúirt. Tá dhá Rannóg sa Rannán:

- Rannóg Inimirce agus Tearmainn
- An Rannóg Athbhreithnithe Breithiúnaigh.

An Rannán Seirbhísí Corparáideacha

Tá an Rannán seo á bhainistiú ag Príomhoifigeach. Tá an Rannán freagrach as na seirbhísí tacaíochta comhroinnte inmheánacha go léir. Tá na Rannóige agus na hAonaid seo a leanas sa Rannán:

- Rannóg na nAcmhainní Daonna
- An Rannóg Airgeadais
- Rannóg na Teicneolaíochta Faisnéise agus Cumarsáide
- An Rannóg Seirbhísí Oifige
- Forbairt Eagrúcháin agus Tacaíocht Dhlíthiúil

2.5.1 Feidhmeanna & Freagrachtaí Rúnaithe Cúnta agus Príomhoifigigh

San Oifig, tá Príomh-Aturnaetha Stáit Cúnta coibhéiseach le leibhéal Rúnaí Cúnta sa státseirbhís, tá Leas-Phríomh-Aturnae Stáit Cúnta comhionann le Príomh-Oifigeach Ardleibhéil, agus is ionann Príomh-Aturnaetha agus leibhéal an Phríomhoifigigh.

Mar a tugadh faoi deara, tá cúig Rannán dlí san Oifig: Dlíthíocht Bhunreachtúil agus Stáit; Maoin Stáit; Dlí Comhairleach, Tráchtála agus Fostaíochta; Ceartas agus Dlí Riaracháin, faoi seach. Tá Príomh-Aturnae Stáit Cúnta i gceannas ar gach Rannán agus eagraítear iad ina Rannóga ar bhonn cosúlachta oibre nó cliant. Tá Príomhoifigeach i gceannas ar Rannóg na Seirbhísí Corparáideacha faoi láthair. Tá cairt eagraíochtúil leagtha amach in Aguisín A a leagann amach Rannáin agus Rannóga na hOifige. Leagtar amach thíos cuspóirí róil na n-oifigeach seo.

2.5.2 Príomh-Aturnae Cúnta Stáit

- Gníomhartha i ról Cheann Roinne ar cheann de Rannáin dlí na hOifige;
- Comhordaíonn sé/sí seachadadh seirbhísí dlí sa Rannán dlí feidhme;
- Glacann sé/sí páirt i gcruinnithe agus i bhfóiraim an Bhoird Bainistíochta;
- Treoraíonn coistí nó grúpaí oibre ábhartha de chuid na hOifige;
- Rannchuidítear go héifeachtach agus soláthraíonn sé ceannaireacht, maoirseacht, bainistíocht agus athbhreithniú cuí ar ráitis straitéise agus pleananna gnó agus gníomhaíochtaí na hOifige;
- Tacaíocht a thabhairt don Phríomh-Aturnae Stáit i bhforbairt an CSSO chun a chinntiú go gcomhlíonann an Oifig a haidhmeanna;
- Tuarascálacha don Phríomh-Aturnae Stáit, don Bhord Bainistíochta agus don Ard-Aighne ar sheachadadh seirbhísí dlí nuair is cuí;
Ullmhaíonn sé/sí gnéithe ábhartha den Ráiteas Straitéise, tuarascálacha ar dhul chun cinn, pleananna athnuachana;

- Aontaíonn sé/sí pleananna gnó foriomlána don Oifig;
- Cuidíonn sé/sí le bainistíocht éifeachtach riosca san Oifig agus le creat rialachais éifeachtach na hOifige;
- Seachadann sé/sí na haschuir arna gcinneadh ag an Ard-Aighne agus ag an bPríomh-Aturnae Stáit;
- Forbraíonn agus cuireann sé/sí chun cinn cultúr, dearcthaí agus luachanna eagraíochtúla ar fud na heagraíochta a thagann leis an bhfís atá curtha in iúl i Ráiteas Straitéise na hOifige;
- Mar bhall den Bhord Bainistíochta, cinneann agus athbhreithníonn sé/sí cuspóirí tosaíochta corparáideacha;
- Bainistíonn sé/sí príomhchaidrimh sheachtracha;
- Bainistíonn sé/sí acmhainní agus costais dlí na Rannóige;
- Forbraíonn sé/sí an cleachtas is fearr do bhainistiú eolais dhlíthiúil de réir Straitéis Bainistíochta Faisnéise na hOifige.

2.5.3 Príomhoifigeach – Leas-Phríomh-Aturnae Stáit Cúnta agus Príomh-Aturnae

- Comhlíonann sé/sí ról Cheann na Rannóige i Rannán dlí, nuair is gá;
- Seirbhís chomhairleach, dlíthíochta agus/nó idirbheartaíochta ardfheidhmíochta a threorú, a bhainistiú agus a fhorbairt thar ceann na hOifige de réir mar is gá;
- Maoirsíonn sé/sí seachadadh obair na nOifigeach Dlí;
- Cinntítear go n-aithnítear rioscaí agus go n-aithnítear agus go gcuirtear straitéisí maolaithe i bhfeidhm maidir lena Rannóg, nuair is gá;
- Déanann sé measúnú ar ualaí cásanna reatha agus aithníonn treochothaí sa phróiseas dlí agus gníomh cuí a dhéanamh. nuair is gá;
- Maoirseacht a dhéanamh ar shraith chúil dea-chleachtas, próiseas, córas agus nósanna imeachta a fhorbairt chun a chur ar chumas na hOifige a sainordú straitéiseach a chomhlíonadh go tráthúil agus go cost-éifeachtúil;
- Treoraíonn, ullmhaíonn agus feidhmíonn sé athrú suntasach agus athchóiriú agus nuachóiriú ar sheachadadh seirbhísí dlí de réir mar a éilíonn an Bord Bainistíochta agus Clár Athchóirithe na Seirbhíse Poiblí;
- Forbraíonn caidreamh láidir oibre le príomhpháirtithe leasmhara agus cuireann sé le baint amach aidhmeanna / cuspóirí straitéiseacha agus rannacha;
- Comhlíonann sé spriocanna feidhmíochta sainithe duit féin agus dá f(h)oireann le cuntasacht shoiléir as torthaí, lena n-áirítear tearcfheidhmíocht a bhainistiú nuair is gá trí PMDS;
- Bainistíonn sé go héifeachtach tionscadail agus tascanna iolracha i dtimpeallacht ildisciplíneach;
- Bainistíonn sé/sí acmhainní leithdháilte agus costais dlí na Rannóige;

- Teachtaí don Cheann Rannóige de réir mar is gá ó am go chéile;
- Ionadaíocht a dhéanamh don Oifig ag cruinnithe de réir mar is gá;
- Cuidíonn sé/sí le bainistíocht iomlán obair na hOifige agus tacaíonn sé/sí léi;
- Forbraíonn sé/sí oiliúint shaincheaptha don fhoireann ina limistéar, don Oifig agus do chliaint;
- Soláthraíonn sé/sí ceannaireacht maidir le dea-chleachtas a fhorbairt do Bhainistíocht Eolais;
- Cothaítear na caighdeáin is airde gairmiúlachta agus ionracais dhlíthiúil.

2.5.4 Ceann na Seirbhísí Corparáideacha (Príomhoifigeach)

- Gníomhartha i ról an Cheannaire Rannáin sa Rannán Seirbhísí Corparáideacha;
- Comhordaíonn sé/sí seachadadh seirbhísí oibriúcháin na hOifige;
- Bíonn sé/sí rannpháirteach ar an mBord Bainistíochta, ar fhórait eile agus ar choistí/grúpaí oibre na hOifige;
- Mar chomhalta den Bhord Bainistíochta, rannchuidíonn sé/sí go héifeachtach agus soláthraíonn sé/sí ceannaireacht, maoirseacht, bainistíocht agus athbhreithniú cuí ar ráitis straitéise na hOifige agus ar phleananna agus gníomhaíochtaí gnó na hOifige.
- Tacaíocht a thabhairt don Phríomh-Atur nae Stáit i bhforbairt an CSSO chun a chinntiú go gcomhlíonann an Oifig a haidhmeanna agus a hoibleagáidí lena n-áirítear ról CSS mar Oifigeach Cuntasaíochta;
- Ullmhaíonn sé/sí cruinnithe faisnéise don Taoiseach, don Ard-Aighne, don Phríomh-Atur nae Stáit de réir mar is gá;
- Soláthraíonn sé/sí nuashonruithe stádais ar Phleanáil Gnó, tionscnaimh bhainistíochta agus tionscadail éagsúla;
- Ullmhaíonn sé/sí gnéithe ábhartha den Ráiteas Straitéise;
- Ullmhaíonn sé/sí pleananna agus tuarascálacha ar dhul chun cinn mar is gá faoi athnuachan agus athchóiriú na Státseirbhíse;
- Aontaíonn sé/sí pleananna gnó foriomlána don Oifig;
- Cuidíonn sé/sí le bainistíocht éifeachtach riosca san Oifig agus le creat rialachais éifeachtach na hOifige;
- Forbraíonn agus cuireann sé/sí chun cinn cultúr, dearcthaí agus luachanna eagraíochtúla ar fud na heagraíochta a thagann leis an bhfís atá curtha in iúl i Ráiteas Straitéise na hOifige;
- Mar bhall den Bhord Bainistíochta, cinneann agus athbhreithníonn sé/sí cuspóirí tosaíochta corparáideacha;

Caibidil 3 - An Bord Bainistíochta agus Struchtúir Rialachais Eile

Cé gur dhírigh an chaibidil roimhe seo ar ról agus freagrachtaí rialachais, is é cuspóir na caibidle seo ná an struchtúr bainistíochta agus na socruithe atá i bhfeidhm a leagan amach, an Bord Bainistíochta san áireamh.

Faoi Phlean Athnuachana na Státseirbhíse 2014 ba é a bhí i gceist le hathchóiriú rialachais molta ról an “Bhoird Bainistíochta” ar a dtugtar an Coiste Comhairleach Bainistíochta (MAC) go minic i Ranna/Oifigí a chur ar bhonn foirmiúil le haghaidh rannpháirtíocht bhainistíochta níos fearr. Mar chuid den togra athchóirithe bhí sé i gceist go soláthródh an Bord Bainistíochta measúnú foirmiúil bliantúil ar fheidhmíocht eagraíochtúil.

3.1 An Bord Bainistíochta

Cuimsíonn an Bord Bainistíochta an Príomh-Aturnae Stáit, an cúigear Príomh-Aturnae Stáit Cúnta agus Ceann na Seirbhísí Corparáideacha.

I gcomhthéacs na físe agus an mhisin atá leagtha amach i Ráiteas Straitéise na hOifige, is comhlacht coláisteach é an Bord Bainistíochta a bunaíodh chun a chinntiú go ndéantar an CSSO a bhainistiú mar aonán corparáideach, agus go nglactar cinntí ar phríomhcheisteanna beartais, straitéiseacha agus bainistíochta le chéile. De ghnáth déantar cinntí de chomhthoil.

I gcás nach féidir formhuiniú/comhaontú d’aon toil ón mBord a bhaint amach tá sé de shaincheart an Phríomh-Aturnae Stáit fós aon ábhar a chur ar aghaidh chuig cur i bhfeidhm mar is cuí le háirithintí tugtha faoi deara go cuí.

Feidhmíonn an Bord Bainistíochta de réir phrionsabail na rannpháirtíochta roinnte agus na freagrachta pearsanta agus corparáideacha as rathúlacht oibriúcháin na hOifige ar fad le tacaíocht a thabhairt don Ard-Aighne agus don Phríomh-Aturnae Stáit i gcomhlíonadh a ról reachtúla.

Tá an Bord Bainistíochta comhdhéanta de thrí fhóram bainistíochta; an Fóram Seirbhísí Corparáideacha, an Fóram Acmhainní Daonna, an Fóram Sinsearach Freagrach. Suíonn gach fóram go míosúil ar a laghad. Ina theannta sin, tagann an Bord Bainistíochta le chéile go míosúil chun treo straitéiseach na heagraíochta a phlé. San iomlán, tagann an Bord Bainistíochta le chéile thart ar 40 uair sa bhliain. Táthar ag súil go bhfreastalóidh comhaltaí an Bhoird Bainistíochta ar gach fóram bainistíochta míosúil agus ar chruinniú straitéise míosúil an Bhoird Bainistíochta.

Tugadh isteach struchtúr Fóraim an Bhoird Bainistíochta ag tús 2019. Is é cuspóir an struchtúir fóram topaicí sonracha a chlúdach ag gach fóram ábhartha. Tá cruinniú straitéise míosúil an Bhoird Bainistíochta curtha in áirithe do chúrsaí straitéiseacha an CSSO. Freastalaíonn oifigigh eile laistigh den eagraíocht ar chruinnithe an Bhoird Bainistíochta de réir mar is gá.

Feidhmíonn an Bord mar fhoireann cheannaireachta agus bhainistíochta don Oifig ar fad. Soláthraíonn sé ceannaireacht straitéiseach, treoir agus maoirseacht chun spriocanna corparáideacha na hOifige a bhaint amach. Cinneann an Bord ar mhórchéisteanna bainistíochta na hOifige agus ar chomhordú breithnithe beartais nó oibriúcháin nuair a bhaineann siad le níos mó ná réimse amháin den Oifig.

Tá freagracht ar chomhaltaí Boird gníomhú ar mhaithe le leas na hOifige ina hiomláine agus táthar ag súil go nglacfaidh siad dearcadh corparáideach níos leithne ar shaincheisteanna chomh maith le nithe a bhaineann go sonracha lena ndualgais féin.

Sa ról seo is fóram feidhmiúcháin, beartais agus cumarsáide é an Bord. Tá Téarmaí Tagartha an Bhoird Bainistíochta leagtha amach in Aguisín C.

Déanann an Bord Bainistíochta athbhreithniú bliantúil ar a sheachadadh, a fheidhmíocht agus a éifeachtúlacht. Déanann an Bord Bainistíochta athbhreithniú freisin ar a Théarmaí Tagartha ó am go chéile.

3.2 Ról Feidhmeannach agus Ceannaireachta

Is ar an mBord Bainistíochta atá an fhreagracht as gach saincheist ardleibhéal tras-eagraíochta. Áirítear leis seo freagracht as forbairt agus seachadadh leanúnach na Ráiteas Straitéise, pleanáil gnó, pleananna athchóirithe na Seirbhíse Poiblí agus socruithe rialachais foriomlána.

3.3 Ról Beartais

Éascaíonn an Bord comhairle ardchaighdeán, chomhordaithe agus thráthúil a sholáthar don Phríomh-Aturnae Stáit ar chúrsaí straitéiseacha a bhaineann leis an Oifig trí úsáid a bhaint as a phróiseas pleanála gnó straitéiseach agus uirlisí faisnéise bainistíochta. Cinnfidh an Bord freisin cé a bheidh i gceannas ar sholáthar comhairle maidir le saincheisteanna leathana. Tá ról lárnach ag an mBord maidir le comhairle a thabhairt maidir le foirmiú straitéise agus athbhreithniú ar a cur i bhfeidhm.

3.4 Ról Cumarsáide

Tá an Bord lárnach maidir le cumarsáid éifeachtach inmheánach a sheachadadh. Nuair is cuí, cuirtear faisnéis a scaiptear ar an mBord in iúl trí na struchtúir bhainistíochta shinsearacha níos leithne agus scaiptear í ar fud na heagraíochta ar fad.

Glacann an Rúnaí miontuairiscí na gcruinnithe agus scaiptear na cinntí a baineadh amach, pointí gníomhaíochta agus frámaí ama a leantar suas ag an gcéad chruinniú eile. Aontaítear miontuairiscí ag an gcéad chruinniú Boird eile agus ansin foilsítear iad ar inlíon na hOifige.

3.5 Róil Freagracha Sinsearacha

Chun gnó an Bhoird a bhrostú, tá róil Sinsearacha Freagracha ag comhaltaí an Bhoird Bainistíochta i roinnt réimsí mar atá leagtha amach in Aguisín G. Tá roinnt coistí nó grúpaí oibre Oifige (buan agus ad hoc) bunaithe freisin. Ina measc seo tá Sláinte agus Sábháilteacht, Foghlaim agus Forbairt Eolais, Riosca, agus Grúpaí Stiúrtha TF, a bhféadfadh comhchoiste le hOifig an Ard-Aighne a bheith i gceist le cuid acu.

Is gnách go mbíonn comhalta den Bhord ina chathaoirleach ar na coistí/grúpaí agus is ón Oifig níos leithne a thagann comhaltas an choiste. I gcás roinnt tionscadal féadfar ball foirne sinsearach seachas Comhalta Boird a ainmniú mar chathaoirleach ach d'fhéadfadh Comhalta Boird an urraíocht a choinneáil. Ó am go chéile féadfaidh an Bord Coistí ad hoc a bhunú freisin chun gnéithe áirithe den obair a thiomáint chun tacú leis ina fheidhm, mar shampla coiste chun aon athruithe ar an gcóras PMDS a chur i bhfeidhm.

Soláthraíonn coistí oifige agus grúpaí oibre ad hoc arna mbunú ag an mBord tuarascálacha rialta don Bhord.

3.6 Príomh-MAC agus MAC Dí

Tá dhá phointe cumarsáide eile ag an mbainistíocht shinsearach - Príomh MACanna agus MAC Dí. Is comhchruinniú ráithiúil é an Príomh-MAC de Bhoird Bhainistíochta AGO agus CSSO ag a bpléitear saincheistanna bainistíochta agus eagrúcháin is coiteann don dá Oifig. Tarlaíonn MAC Dí trí huair sa bhliain agus tá an bhallraíocht chéanna ann seachas na Cinn Riaracháin agus freastalaíonn an t-Aighne air freisin. Tá an cruinniú chun saincheistanna dlíthiúla sonracha agus dlíthíocht íogair a phlé d'fhonn síniú a dhéanamh ar thuarascálacha don Chomh-aireacht ar chásanna íogaire agus bunreachtúla tar éis dul i gcomhairle le gach Roinn Rialtais.

3.7 Ról an Choiste Iniúcháireachta

Roinneann an oifig Coiste Iniúcháireachta le hOifig an Ard-Aighne (féach caibidil 4 freisin). Is é ról an Choiste Iniúcháireachta ná leordhóthanacht agus éifeachtacht chórais rialaithe inmheánaigh, timpeallacht rialaithe agus nósanna imeachta rialaithe na hOifige a mheas, maoirseacht a dhéanamh ar obair na feidhme Iniúchta Inmheánaigh agus comhairle agus treoir ghairmiúil a sholáthar maidir le hoiriúnacht agus stóinseacht na gcóras bainistíochta riosca agus rialaithe inmheánaigh laistigh den eagraíocht. Tá tromlach de chomhaltaí seachtracha ar an gCoiste Iniúcháireachta agus is é duine amháin díobh an Cathaoirleach. Feidhmíonn an Coiste Iniúcháireachta, a thuiriscíonn don Ard-Stiúrthóir AGO agus don Phríomh-Aturnae Stáit, de réir Cairte comhaontaithe atá le fáil in Aguisín D.

3.8 Feidhm Iniúchta Inmheánaigh

Déanann an fheidhm Iniúchta Inmheánaigh measúnú ar réimsí a iarrann Bord Bainistíochta na hOifige agus an Coiste Iniúcháireachta go sonrath. Déantar an fheidhm a fhoinsiú allamuigh le saineolas agus cur chuige neamhspleách an tsoláthraí a úsáidtear chun saincheisteanna a aithint agus chun an staid reatha a mheas agus meastóireacht a dhéanamh ar an gcur chuige bainistíochta i leith rioscaí agus rialuithe inmheánacha sna réimsí seo (féach caibidil 4).

3.9 Oifigeach Soláthair

Is Príomhoifigeach Cúnta é an tOifigeach Soláthair san Oifig. Is é ról an Oifigigh Soláthair a chinntiú go gcomhlíonann beartas soláthair, nósanna imeachta, cleachtais agus teimpléid na hOifige dlí an AE agus na Treoirlínte Náisiúnta, chun tacaíocht agus comhairle a sholáthar de réir mar is gá don fhoireann agus a chinntiú go gcomhlíonann an soláthar dlí an AE agus na Treoirlínte Náisiúnta.

3.10 Feidhm Bainistíochta Airgeadais Inmheánach

Is é ról na Rannóige Airgeadais agus Cuntas cabhrú le bainistíocht iomlán ghnóthaí airgeadais na hOifige. Áirítear leis sin córas tarmhigin airgeadais a leabú, deighilt dualgas agus cuntasachta, monatóireacht, anailísiú agus tuairisciú ar chaiteachas i gcoinne na mbuiséad comhaontaithe agus cuntais a ullmhú ag deireadh gach bliana airgeadais lena n-iniúchadh ag an Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste.

3.11 Bainistíocht Riosca

Tá an creat bainistíochta riosca, a forbraíodh i gcomhar le hOifig an Ard-Aighne, leagtha amach sa Bheartas Bainistíochta Riosca.

Déanann an Comhchoiste Bainistíochta Riosca, ar fochoiste den Phríomhchoiste Comhairleach é, monatóireacht ar an gcreat bainistíochta riosca. Déanann Príomh-Aturnae Stáit Cúnta agus Leas-Cheann na Seirbhísí Corparáideacha nó a toscaire ionadaíocht ar an CSSO ar an gcoiste seo. Is é ról an Choiste Bainistíochta Riosca ná cabhrú leis an Oifig bainistíocht riosca a neadú agus a feidhm riosca a mhaoirsiú, lena n-áirítear sainathint, measúnú, céimeanna maolaithe agus cinneann sé na paraiméadair le haghaidh ardú riosca/scrúdú breise. Tuairiscíonn an Coiste Bainistíochta Riosca don Phríomhchoiste Comhairleach Bainistíochta chomh maith le hathbhreithniú a dhéanamh ar na cláir rioscaí do chomhchodanna na hOifige ar bhonn débhlantúil agus plé agus comhaontú rialta Boird a chinntiú (féach caibidil 4). Ina theannta sin tá coiste riosca inmheánach bunaithe ag CSSO chun monatóireacht a dhéanamh ar éifeachtacht na maolaithe riosca.

Caibidil 4 - Socruithe Iniúchta, Dearbhaithe agus Comhlíonta

4.1 Réamhrá

Eascaíonn prionsabal an rialachais in OPAS as an aitheantas go gciallaíonn dea-rialachas rioscaí agus feidhmíocht a bhainistiú trí chórais láidre rialaithe inmheánaigh agus trí chleachtais bhainistíochta feidhmíochta éifeachtacha, de réir an *Chaighdeáin Rialachais Chorparáidigh don Státseirbhís*.³

Dá réir sin, díreoidh an Chaibidil seo ar conas a bhainistíonn CSSO riosca agus feidhmíocht trína próisis feidhmiúcháin, iniúchta agus rialaithe dearbhaithe. Tabharfar faoi deara sa Chaibidil seo freisin conas a oibríonn CSSO Creat Comhlíonta faoi láthair agus conas a dhéantar é seo a nuashonrú go tréimhsiúil de réir dea-chleachtais.

4.2 Socruithe Cuntasachta agus Dearbhaithe

4.2.1 An tOifigeach Cuntasaíochta

Is é an Príomh-Aturnae Stáit an tOifigeach Cuntasaíochta in CSSO. Tá córas Rialaithe Airgeadais Inmheánach ag CSSO a leanann treoir an Rialtais láir. Is é an Ráiteas ar Rialú Inmheánach Airgeadais an bealach trína ndearbhaíonn an tOifigeach Cuntasaíochta a chur chuige nó a cur chuige i leith agus freagracht as bainistíocht riosca, rialú inmheánach agus rialachas corparáideach. Is modh é freisin chun aird a tharraingt ar laigí atá sa chóras rialaithe inmheánaigh laistigh den eagraíocht. Soláthraíonn an tOifigeach Cuntasaíochta Ráiteas sínithe ar Rialú Inmheánach Airgeadais don Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste in éineacht leis an gCuntas Leithreasa Bliantúil ar bhonn bliantúil.

Forlíontar na socruithe dearbhaithe atá mar bhonn agus thaca ag an Ráiteas bliantúil ar Rialú Inmheánach Airgeadais arna dhéanamh ag an bPríomh-Aturnae Stáit don Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste a fhorlíonadh le meicníochtaí dearbhaithe eile. Déanann an Príomh-Aturnae Stáit agus an Bord Bainistíochta maoirseacht le chéile ar na socruithe rialachais chorparáidigh maidir le bainistíocht riosca agus rialuithe inmheánacha.

³ Féach www.per.gov.ie/en/corporate-governance-standard/

Mar Cheann na hOifige, déanann an Príomh-Aturnae Stáit agus an Bord Bainistíochta maoirsiú ar na beartais agus na nósanna imeachta a sholáthraíonn an Oifig an tseirbhís lárnach dhlíthiúil chomhroinnte don Ranna agus Oifigí Rialtais. Áirítear leis na beartais agus na nósanna imeachta seo prótacail maidir le prionsabail bhainistíochta riosca mar a bhaineann siad le rúndacht treoracha cliant, pribhléid dhlíthiúil, na prótacail arna mbunú ag an bPríomh-Aturnae Stáit agus an córas bainistíochta cásanna agus na prótacail TFC san CSSO a áirithíonn rúndacht na faisnéise ar a soláthraíonn an Oifig a seirbhísí dlí.

4.2.2 Grinnscrúdú an Bhoird Bainistíochta

Mar phrionsabal ginearálta, tá bainisteoirí agus baill foirne araon freagrach as rioscaí a aithint agus a bhainistiú a bhaineann le cuspóirí eagraíochtúla a bhaint amach i gcomhréir leis an mbeartas agus leis na próisis forbartha ag an Oifig. Is ar an Rannóg agus ar an Rannán ábhartha atá an fhreagracht i gcónaí maidir le bainistiú riosca ag leibhéal na Rannóige agus an Rannáin. Is éard atá i gceist leis sin: rioscaí a aithint agus a chinntiú go gcuirtear san áireamh iad ar Chlár Rioscaí na hOifige; gníomhartha maolaithe cuí a shainaitheint agus a ghlacadh agus monatóireacht agus tuairisciú leanúnach ar fhorbairt maidir le rioscaí.

Déantar grinnscrúdú ar ráitis airgeadais ag cruinniú míosúil an Bhoird Bainistíochta, áit a gcuireann an Bainisteoir Airgeadais tuarascáil isteach seachtain roimh ré agus ansin labhraíonn sé leis an tuarascáil. Déantar grinnscrúdú trí cheisteanna a chuirtear ar an mBainisteoir Airgeadais agus na freagraí a thugtar. Cuirtear dréacht-Mheastacháin faoi bhráid na Roinne Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe ag an mBord Bainistíochta sula dtabharfar chun críche iad. Seachas sin, is mír bhuan ar chlár oibre an Bhoird Bainistíochta é comhlíonadh agus riosca ar bhonn míosúil. Ina theannta sin déanann an Bord Bainistíochta an clár rioscaí a athbhreithniú agus a nuashonrú go débhlíantúil.

4.2.2.1 Cuntais Leithreasa

Ag deireadh gach bliana airgeadais, ceanglaítear ar an Oifig caiteachas a thuairisciú i bhfoirm Cuntas Leithreasa a chuirtear isteach lena athbhreithniú agus lena iniúchadh ag Oifig an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste Ní mór an Cuntas seo a sheachadadh faoin 31^ú Márta sa bhliain i ndiaidh bhliain an chuntais.

Mar sin is é an Ráiteas ar Rialú Inmheánach Airgeadais an modh trína ndearbhaíonn an tOifigeach Cuntasaíochta a cur chuige agus freagracht as bainistíocht riosca, rialú inmheánach agus rialachas corparáideach. Is modh é freisin chun aird a tharraingt ar laigí atá sa chóras rialaithe inmheánaigh laistigh den eagraíocht. Ceanglaítear ar an Oifigeach Cuntasaíochta Ráiteas sínithe ar Rialú Inmheánach Airgeadais a sholáthar don Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste leis an gCuntas Leithreasa Bliantúil.

Cuirtear an Cuntas seo faoi bhráid Choiste um Chuntais Phoiblí an Oireachtais lena athbhreithniú agus ceanglaítear ar an bPríomh-Aturnae Stáit freastal ar an gcoiste sin ar bhonn bliantúil chun plé a dhéanamh agus freagra a thabhairt le haon cheisteanna a éireoidh.

4.2.3 Comhbheartas Bainistíochta Riosca na hOifige

Leagtar amach i gComhbheartas Bainistíochta Riosca na hOifige, a nuashonraíodh i mí an Mheithimh 2020, (féach Aguisín E) cur chuige na hOifige maidir le bainistíocht riosca.³ Is iad cuspóirí an Bheartais um Bainistíocht Riosca:

- Bainistíocht riosca a chomhtháthú le cultúr na heagraíochta;
- Rioscaí a bhainistiú de réir dea-chleachtais;
- Réamh-mheas agus freagairt do riachtanais athraitheacha sóisialta, comhshaoil, reachtaíochta, polaitiúla, eacnamaíochta, teicneolaíochta, iomaíochta agus custaiméirí;
- Cosc a chur ar ghortú, damáiste agus cailteanais agus costas riosca a laghdú;
- Feasacht a ardú ar an ngá atá le bainistíocht riosca ag gach duine a bhfuil baint acu le seachadadh seirbhísí.

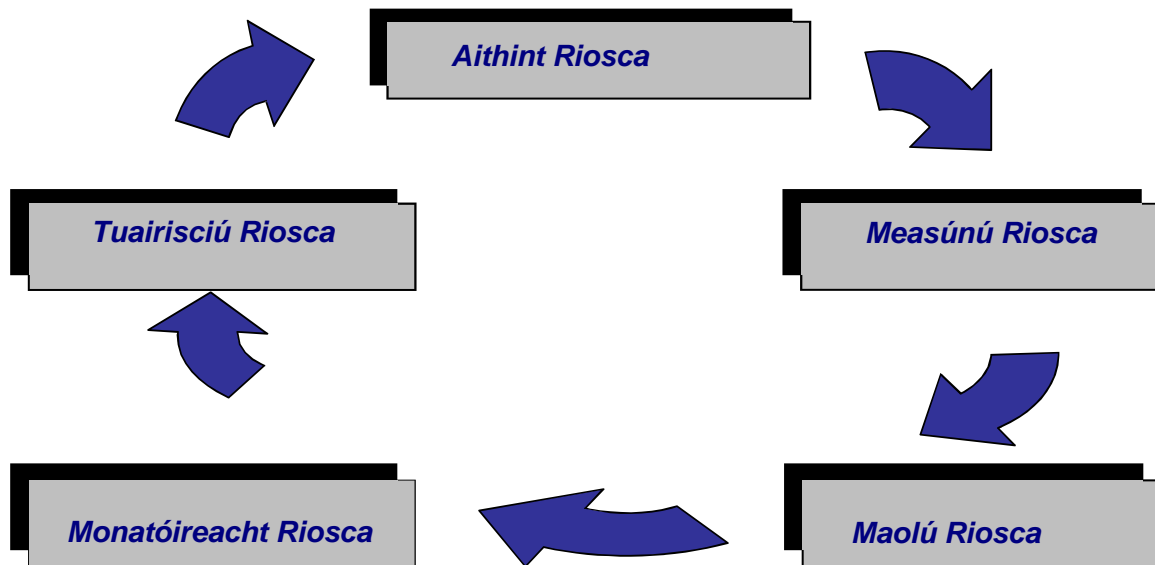
4.2.4 Timthriall Bainistíochta Riosca

Imlíonn an Beartas na cúig chéim den Timthriall Bainistíochta Riosca a bhaineann cuspóirí an Bheartais amach, measúnú riosca, maolú riosca, faireachán riosca agus tuairisciú riosca⁴:

³ Is é teideal Caibidil 4 den Chaihdeán Rialachais Chorparáidigh ná Socruithe Iniúchta, Dearbhaithe & Comhlíonta agus tugann sé aghaidh ar bhainistíocht riosca i Ranna agus Oifigí. Tá sé mar aidhm ag an CGF aghaidh a thabhairt ar Bhainistíocht Riosca i gCaibidil 4 de gach Creat Rialachais Chorparáidigh. Roimhe seo thug an Cód Rialachais do Chomhlachtaí Stáit aghaidh ar fhreagrachtaí rialachais chorparáidigh i gcomhlachtaí stáit. Ceapadh Polasaithe Bainistíochta Riosca ar bhonn an Chóid agus nuashonraíodh iad tar éis fhoilsiú na *Treorach Bainistíochta Riosca* ag an Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe (D/PER) in 2015/2016 a sholáthraíonn treoirlínte caighdeánaithe anois maidir le bainistíocht riosca. Cuirtear Beartas Bainistíochta Riosca na hOifige ar an eolas ag an CGF agus ag treoir an D/PER

⁴ Comhbheartas, Igh 7-9. Foinseann an tuarascáil graf na Timthrialla Bainistíochta Riosca chuig Treoir Bainistíochta Riosca na Roinne Airgeadais, Márta 2004, arna nuashonrú ag Treoir Bainistíochta Riosca na Roinne Athchóirithe Poiblí, Feabhra 2016

Is féidir an Timthriall Bainistíochta Riosca a léiriú mar seo a leanas:

4.2.5 Clár Riosca

Taifeadann an Clár Riosca sonraí na bpríomhrioscaí agus na rioscaí suntasacha go léir a aithníodh ar fud na heagraíochta, a ngrád i dtéarmaí dóchúlachta go dtarlóidh siad agus tromchúis an tionchair ar na cuspóirí ag leibhéal corparáideach agus rannáin nó rannóige. Aithníonn an Clár Riosca maoluithe, rialuithe agus bainistíocht atá i bhfeidhm chun freagairt do na rioscaí sin, áirítear moltaí le haghaidh gníomhartha, rialuithe agus maoluithe breise agus aithníonn sé cé atá freagrach as na rioscaí a aithníodh.

Áirítear ar an gClár Riosca:

- aitheantóir uathúil do gach riosca;
- cur síos gairid ar gach riosca agus conas a rachaidh sé i bhfeidhm ar obair na hOifige ábhartha;
- measúnú ar an dóchúlacht go dtarlóidh an riosca agus an tromchúis/tionchar a d'fhéadfadh a bheith ann dá dtarlódh sé (íseal, meánach, ard);
- cur síos ar úinéir an riosca – s.é duine atá cuntasach agus freagrach as an riosca sin a bhainistiú;
- breac-chuntas ar bhearta agus rialuithe maolaithe reatha agus ar bhearta agus rialuithe maolaithe breise atá beartaithe agus molta; agus
- nuair is cuí, scála ama chun na maoluithe seo a chur i bhfeidhm.

Déantar na Cláir a chothabháil agus a nuashonrú go débhlantúil de réir mar a dhéantar rioscaí reatha a athghrádú i bhfianaise éifeachtacht na straitéise maolaithe agus de réir mar a shainaithnítear rioscaí nua.

Déanann an Coiste Iniúcháireachta agus Boird Bainistíochta na hOifige athbhreithniú rialta ar na Cláir, mar chuid dá oibleagáidí rialachais agus bainistíochta.

In 2020, thug an CSSO meicníocht nua isteach trínar bhuaile Coiste Riosca CSSO le gach Úinéir Riosca chun athbhreithniú a dhéanamh ar cé chomh héifeachtach agus a bhí na maoluithe. Ansin thuairiscigh an coiste seo a chonclúidí don Bhord Bainistíochta chun cabhrú leis ina athbhreithniú débhlantúil ar an gClár. Déanann an Coiste Iniúcháireachta athbhreithniú breise go tréimhsiúil ar an gClár Riosca, mar aon leis an mBeartas Bainistíochta Riosca.⁵

4.2.6 Freagracht as Bainistíocht Riosca

- Tugann an Comhbheartas faoi deara an ról atá ag gach ball foirne san Oifig i mbainistiú riosca trí: feasacht a choinneáil ar nádúr na rioscaí ina gcuid oibre ó lá go lá agus rioscaí ina réimse oibre a aithint agus a chur in iúl don bhainistíocht;
- a chinntiú go bhfeidhmíonn siad rialuithe agus maoluithe aitheanta maidir le rioscaí a aithníodh ina réimse oibre;
- monatóireacht a dhéanamh ar éifeachtacht na nósanna imeachta bainistíochta a chruthaítear chun na rioscaí sin a shainaithnítear a mhaolú;
- fógra a thabhairt don bhainistíocht i gcás bagairt a bheith ann;
- bheith freagrúil do nádúr athraitheach na rioscaí atá os comhair na heagraíochta.

4.2.7 Comhchoiste-Idiroifige Bainistíochta Riosca

Aithníonn an Comhbheartas freagrachtaí sonracha do bheartas agus do phróisis lena n-áirítear freagrachtaí na mBainisteoirí Grúpa/Aonaid agus na gCeannairí san AGO agus na gCeannairí Rannóige/Rannóg san CSSO, na hÚinéirí Riosca éagsúla agus an Coiste Idir-Oifige Bainistíochta Riosca.

Forálann an Comhbheartas freisin go bhfuil an Coiste Bainistíochta Riosca freagrach as:

- Forbairt, cur i bhfeidhm, cothabháil agus athbhreithniú bliantúil ar bheartas agus ar threoir bainistíochta riosca;

- Feasacht ar bhainistíocht riosca a mhéadú ar leibhéal straitéiseacha agus oibriúcháin;

⁵ Rinneadh athbhreithniú ar an mBeartas Bainistíochta Riosca ag na cruinnithe seo a leanas den Choiste Iniúchóireachta: Aibreán 2015, Nollaig 2015, Márta 2017 agus Meán Fómhair 2020.

- Oideachas agus oiliúint a sholáthar maidir le bainistíocht riosca laistigh den Oifig;
- Próisis do bhainistíocht riosca a dhearadh agus a athbhreithniú;
- Comhairle agus treoir a sholáthar maidir le rioscaí agus rialuithe;
- Próisis bhainistíochta riosca a chomhordú lena n-áirítear athbhreithnithe débhlíantúla ar na Cláir Rioscaí.

Tuairiscíonn an Coiste chuig Boird / Coistí Bainistíochta áitiúla agus Príomhoifigigh trí na Sinsearacha atá Freagrach as Riosca san AGO agus CSSO, faoi seach.

4.2.8 Príomh MAC

Mar atá leagtha amach i gCaibidil 3, glacann an Oifig páirt i bPríomh MAC le hOifig an Ard-Aighne. Tagann an Príomh MAC le chéile ar bhonn ráithiúil agus is míreanna seasta iad tuarascálacha Airgeadais agus Riosca ag na cruinnithe sin.

4.2.9 Iniúchadh Inmheánach An Choiste Iniúcháireachta

Tá ról an Choiste Iniúcháireachta leagtha amach i gCairt an Choiste Iniúcháireachta mar chuid den athbhreithniú córasach leanúnach ar an timpeallacht rialaithe agus nósanna imeachta rialachais laistigh den dá Oifig (AGO agus CSSO) agus go sonrach chun maoirseacht a dhéanamh ar an bhfeidhm Iniúchta Inmheánaigh.⁶ Is é ról an Choiste comhairle neamhspleách a thabhairt do na hOifigigh Chuntasaíochta maidir le hoiriúnacht agus stóinseacht chórais agus nósanna imeachta rialaithe inmheánaigh an dá Oifig (s.é AGO agus CSSO) agus cuireann sé comhairle agus treoir ar fáil maidir le córais bhainistíochta riosca agus rialú inmheánach laistigh den eagraíocht. Eascraíonn údarás an Choiste óna cheapadh chun comhairle neamhspleách a thabhairt do na hOifigigh Cuntasaíochta agus é a bheith freagrach dóibh as a fheidhmíocht ina leith sin.

Is ar feadh tréimhse trí bliana a bheidh na ceapacháin ar an gCoiste agus féadfaidh Oifigigh Cuntasaíochta an rogha a cheadú síneadh suas le trí bliana a fhadú agus aon fholúntais a thiocfaidh chun cinn le linn an ama sin a líonadh freisin. Tá an Coiste comhdhéanta de Chathaoirleach seachtrach neamhspleách, ar a laghad beirt chomhaltaí seachtracha eile a bhfuil an saineolas cuí acu agus ionadaí amháin ó gach Oifig.

Tá ionadaí an Bhoird Bainistíochta ar an gCoiste faoi láthair freisin ar an gComhchoiste Idir-Oifige um Bainistíocht Riosca agus tá Freagracht Shinsearach aige in CSSO as bainistíocht riosca.

⁶ Tá Cairt an Choiste Iniúcháireachta leagtha amach in Aguisín E

Soláthraíonn comhaltaí an Choiste Iniúcháireachta ráiteas leasanna ar bhonn bliantúil; tá an Coiste neamhspleách i bhfeidhmiú a dhualgais agus a fhreagrachtaí agus ní bheidh sé faoi réir treorach nó rialú ó aon pháirtí eile i bhfeidhmiú a dhualgais.

Freastalaíonn an tIniúcháir Inmheánach ar chruinnithe Coiste a bhíonn ar siúl ar bhonn ráithiúil. Tá an t-údarás ag an gCoiste iarraidh ar bhainisteoirí freastal ar chruinnithe, de réir mar is dóigh leis is gá i dteannta le hionadaithe ó chomhlachtaí iomchuí eile. Coinníonn an Coiste ról na Feidhme Iniúchta Inmheánaigh faoi athbhreithniú mar atá ról an Aonaid Airgeadais Inmheánaigh, a ndéanann an Coiste athbhreithniú rialta ar a gcuid tuarascálacha. Freastalaíonn Oifig an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste ar an gCoiste gach bliain chun iniúchadh na gCuntas Leithreasa agus saincheisteanna comhleasa a phlé.

4.2.10 Téarmaí Tagartha an Choiste Iniúcháireachta

Tá Téarmaí Tagartha an Choiste leagtha síos i bhFoscábhinn D

Tugann an Coiste comhairle maidir leis na córais rialaithe is bun leis an gCreat Bainistíochta Riosca agus na próisis, lena n-áirítear trí aiseolas a fháil ó na hIniúcháirí Inmheánacha agus ón mbainistíocht maidir le héifeachtacht an phróisis bainistíochta riosca, na Cláir Rioscaí agus aiseolas den sórt sin a chur san áireamh le haghaidh ionchur i dtosaíochtaí chlár oibre an Iniúchta Inmheánaigh.

Tá ceart rochtana ag Cathaoirleach an Choiste ar na hOifigigh Chuntasaíochta nó ar aon chomhalta eile den Bhord Bainistíochta. Tá ról ag an gCathaoirleach freisin faoi bheartais an Achta um Nochtadh Cosanta Oifigí 2013 maidir le nochtadh cosanta, i gcomhréir le beartas eagraíochtúil agus le haon treoirlínte ábhartha. I gcás ina bhfaigheann Cathaoirleach an Choiste Iniúcháireachta nochtadh cosanta a bhaineann leis an bPríomh-Aturnae Stáit nó le héagóir sistéamach ardleibhéil san Oifig, tionscnóidh Cathaoirleach an Choiste cibé gníomh is cuí leo sna himthosca áirithe.

4.3 Dearbhú

Chomh maith le dearbhú bainistíochta (bainisteoirí sinsearacha agus an Bord Bainistíochta) agus dearbhú rialuithe (Iniúchadh Inmheánach, AGO-CSSO Comhchoiste Bainistíochta Riosca, Coiste Iniúcháireachta) mar atá leagtha amach sa Chaibidil seo, forálann Beartas Bainistíochta Riosca na hOifige do ráitis dearbhaithe tréimhsiúla ó Bhainisteoirí Sinsearacha i gcoinne na rioscaí a aibhsítear i gClár Riosca na hOifige. Tugann na ráitis dearbhaithe leathbhliantúla seo le chéile tuairim ar phróisis rialachais chorparáidigh, bhainistíocht riosca agus rialaithe inmheánaigh na hOifige.

4.4 Creat Comhlíonta

Feidhmíonn Creat Comhlíonta na hOifige mar chónascadh de na nósanna imeachta beartais, oibriúcháin agus rialaithe agus de na próisis atá liostaithe sa doiciméad Rialachais Chomparáidigh seo agus i gClár Riosca na hOifige a dhéantar athbhreithniú ar bhonn bliantúil ar a laghad.

Tá córais agus nósanna imeachta i bhfeidhm ag an Oifig chun a cuid oibleagáidí a chomhlíonadh, cibé acu ceanglais reachtúla nó oibleagáidí neamhreachtúla eagraíochtaí na státseirbhíse iad. Aithníonn an Oifig go bhféadfadh damáiste suntasach do chlú a bheith mar thoradh ar mhainneachtain oibleagáidí reachtúla nó oibleagáidí eile a chomhlíonadh agus mar sin féachann sí le haon rioscaí neamhchomhlíonta a ghabháil agus a mhaolú ina Chlár Riosca. Cuirtear dearbhú ar fáil trí na meicníochtaí rialaithe atá i bhfeidhm a fhéachann le comhlíonadh a bhunú trí athbhreithnithe rialta. Cuirtear leis na córais bhainistíochta eolais, arna dtiomáint ag Aonad Faisnéise agus Faisnéise na hOifige agus chuige sin féachtar le cur le comhroinnt faisnéise agus eolais eagraíochtúla agus dlíthiúla agus córais eolais ar fud na hOifige.

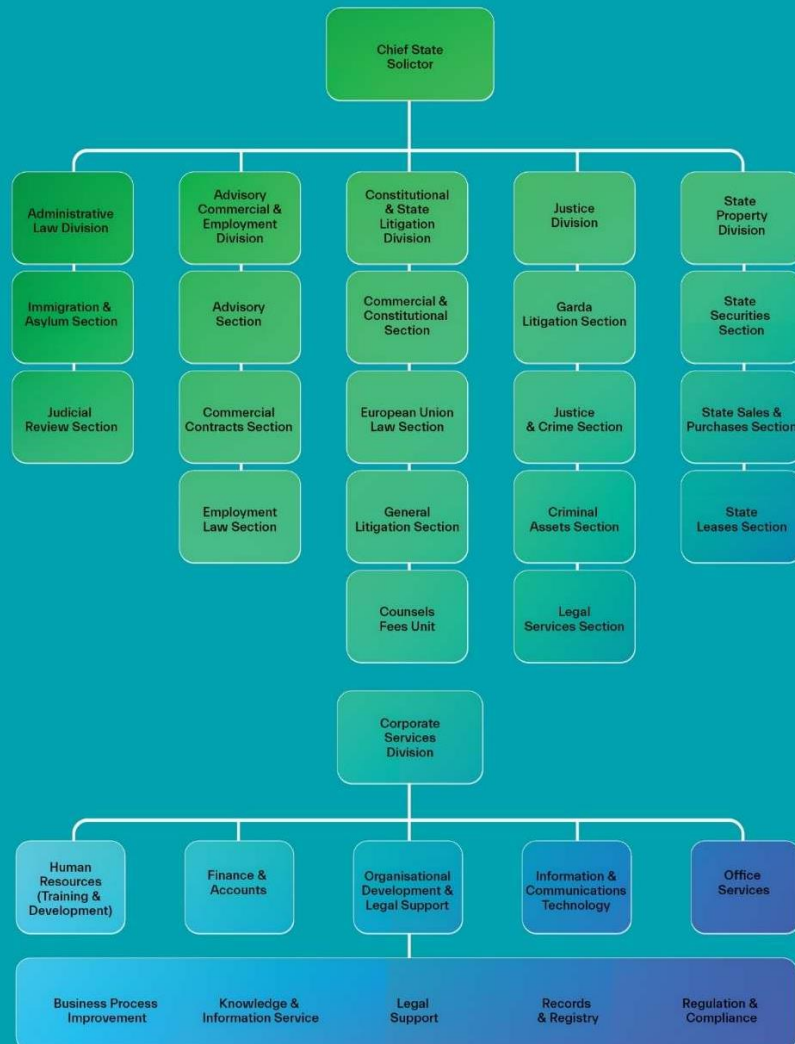
Feidhmíonn Creat Comhlíonta na hOifige freisin i gcomhthéacs phríomhfheidhm na hOifige mar atá leagtha amach i gCaibidil 1 – mar chomhairleoir dlí do Ranna agus Oifigí Rialtais. Agus seirbhísí dlí á gcur ar fáil don Rialtas – bídís comhairleach, dlíthíochta nó idirbheartaíochta, tá comhthéacs oibriúcháin na hOifige imoibríoch go príomha – tá cumas teoranta aige a bheith réamhghníomhach sa mhéid go bhfuil sé i gcónaí ag freagairt do riachtanais an Rialtais atá ag méadú i gcónaí maidir le seirbhísí dlí (laistigh de bhuiséad teoranta) – cibé acu chun dlíthíocht i gcoinne an Stáit a chosaint, conarthaí tráchtála, soláthar nó seirbhísí maoinne a sholáthar, nó freagra a thabhairt ar iarratais ar chomhairle, ó dhlí na hEorpa go dtí an dlí fostaíochta go forálacha reachtacha atá molta.

Aguisín A

Eagraham Oifige

How we work

Chief State Solicitor's Office

Aguisín B

Poist Ainmnithe in Oifig an Phríomh-Aturnae Stáit faoi na hAchtanna um Eitic in Oifigí Poiblí 1995-2001

- Aturnae Stáit (lena n-áirítear foireann ar conradh)
- Ard-Aturnae Stáit
- Príomh-Aturnae (Príomhoifigeach)
- Leas-Phríomh-Aturnae Stáit Cúnta (Príomhoifigeach 1)
- Príomh-Aturnae Cúnta Stáit
- An Príomh-Aturnae Stáit
- Príomh-Fheidhmeannach Dlí
- Leas Phríomh-Fheidhmeannach Dlí
- Príomhoifigeach Cúnta Feidhmeannach Dlí
- Príomhoifigeach
- Príomhoifigeach Cúnta
- Bainisteoir Faisnéise & Oifigeach Bainistíochta Faisnéise.

Aguisín C

Téarmaí Tagartha Bhord Bainistíochta Oifig an Phríomh-Aturnae Stáit

Feidhmíonn an Bord Bainistíochta (ar a dtugtaí an Coiste Comhairleach Bainistíochta roimhe seo) de réir phrionsabail na rannpháirtíochta roinnte agus na freagrachta pearsanta agus corparáideacha as rath oibriúcháin na hOifige ar fad maidir le tacaíocht a thabhairt don Ard-Aighne i gcomhlíonadh a róil reachtúil.

Fís agus Cuspóir na hOifige

Is í fís na hOifige seirbhísí gairmiúla dlí den chaighdeán is airde a sholáthar don Rialtas, do Ranna agus d'Oifigí chomh heacnamaíoch agus chomh héifeachtúil agus is féidir agus tacú le cloí leis an smacht reachta.

Tá an fís seo socraithe i gcomhthéacs Ráiteas Straitéise na hOifige agus tá sí ag teacht le Fís na Státseirbhíse i bPlean Athnuachana na Státseirbhíse “seirbhís den scoth a sholáthar don Stát agus do mhuintir na hÉireann.”

Ballraíocht

Cuimsíonn an Bord Bainistíochta an Phríomh-Aturnae Stáit, an cúigear Príomh-Aturnae Stáit Cúnta agus an Ceann Riaracháin. De réir mar is gá, tugann an Bord cuireadh d'oifigigh eile nuashonruithe a thabhairt ar thionscadail ar leith ar leithdháileadh freagracht orthu astu.

Caidreamh leis an Ard-Aighne

Le comhaltaí dlíthiúla an Bhoird Bainistíochta, buaileann Príomh-Aturnae an Stáit leis an Ard-Aighne le haghaidh cruinniú struchtúrtha go míosúil ar a laghad chomh maith le cruinnithe ráithiúla an Choiste Chomhairligh um Bainistíocht Dlí. Soláthraíonn na cruinnithe seo fóram chun raon leathan saincheisteanna a phlé lena n-áirítear príomhthosaíochtaí dlí, comhaid íogaire, treochoí sa dlíthíocht, seirbhísí dlí idirbheartaíochta agus comhairleacha agus tosaíochtaí eile.

Nósanna Imeachta Cruinnithe

Ullmhaíonn Rúnaí an Bhoird an clár oibre do chruinnithe an Bhoird Bainistíochta i gcomhairle leis an bPríomh-Aturnae Stáit. Bíonn ar a laghad deich gcruinniú ar siúl i rith na bliana. Glacann an Rúnaí dréacht-mhiontuairiscí na gcruinnithe agus scaiptear iad ar chomhaltaí lena ndeimhniú. Cuimsíonn na miontuairiscí cinní a baineadh amach, pointí gníomhaíochta agus frámaí ama in aghaidh míreanna den chlár oibre. Déantar miontuairiscí a leanúint suas ag an gcéad chruinniú eile. Nuair a chomhaontaítear iad ag an gcéad chruinniú eile den Bhord, cuirtear na miontuairiscí ar inlín na hOifige.

Ról & Freagrachtaí

Feidhmíonn an Bord mar fhoireann cheannaireachta agus bhainistíochta don Oifig ar fad. Soláthraíonn sé ceannaireacht straitéiseach, treoir agus maoirseacht chun spriocanna corparáideacha na hOifige a bhaint amach. Feidhmíonn an Bord mar theach imréitigh do mhórchéisteanna bainistíochta na hOifige agus do chomhordú breithnithe beartais nó oibriúcháin nuair a bhaineann siad le níos mó ná réimse amháin den Oifig.

An Príomh-Aturnae Stáit

I gcomhthéacs an Bhoird Bainistíochta, áirítear ar ról an Phríomh-Aturnae Stáit:

- Cruinnithe rialta a sceidealú agus cathaoirleacht a dhéanamh orthu;
- A chinntiú go mbreithneoidh an Bord Bainistíochta aon ábhair a chuireann an cuibheas nó an luach ar airgead a ndéanann an Oifig a gnó i mbaol;
- A chinntiú go mbreithneoidh an Bord Bainistíochta aon saincheisteanna suntasacha a d'fhéadfadh tionchar a bheith acu ar acmhainn meántéarmach, ar chumas nó ar rioscaí suntasacha na hOifige maidir le seachadadh a mhisin de sheirbhís dlí comhroinnte do Ranna cliaint, mar aon le sonraí faoi ghníomhartha maolaithe atá molta nó déanta;
- Formheas deiridh a fháil maidir le saincheisteanna foirne i gcás ina bhfuil méadú ag teacht ar bhuiséad A1 ar thogra.

Comhaltaí Eile

Áirítear le ról chomhaltaí aonair an Bhoird Bainistíochta:

- a) freastal rialta agus rannpháirtíocht ghníomhach ag cruinnithe an Bhoird;
- b) freagrachtaí nó gníomhaíochtaí sonracha a eascraíonn óna ról mar chomhalta Bhoird;
- c) gníomhú go corparáideach agus díriú ní hamháin ar a bhfeidhmeanna féin ach ar cheannaireacht níos leithne agus treo straitéiseach a sholáthar, ag tiomáint agus ag maoirsiú chur chun feidhme na straitéisí;

- d) úsáid a bhaint as a dtaitní le dúshlán a thabhairt do nithe atá á bplé ag an mBord agus iad a scrúdú go criticiúil;
- e) fógra a thabhairt don Bhord faoi aon ábhair a chuireann iompar eiticiúil, rialachas corparáideach, cuibheas nó bainistíocht airgeadais chuí i mbaol a ndéanann an Oifig a gnó leo; agus
- f) fógra a thabhairt don Bhord faoi aon saincheistanna suntasacha a d'fhéadfadh cur isteach ar acmhainn meántéarmach, cumas nó rioscaí suntasacha na hOifige maidir lena cuspóirí a bhaint amach, mar aon le sonraí faoi ghníomhartha maolaithe atá molta nó glactha.

Freagrachtaí comhchoiteanna

Áirítear le freagrachtaí comhchoiteanna an Bhoird Bainistíochta

- Straitéisí a shainiú agus a chur in iúl a chuireann ar chumas na hOifige a misean agus a mandáid a chomhlíonadh ar bhealach a fhreagraíonn go héifeachtach don timpeallacht ina n-oibrímid agus ar mhodh a sheasann leis an smacht reachta;
- Ceannaireacht, maoirseacht, bainistíocht agus athbhreithniú cuí a sholáthar ar ráitis straitéise agus pleananna gnó agus gníomhaíochtaí na hOifige;
- An Oifig a threorú i mbaint amach na gcaighdeán is airde feabhais;
- Cultúr, dearthaí agus luachanna eagraíochtúla a fhorbairt agus a chur chun cinn ar fud na heagraíochta a thagann leis an bhfís atá curtha in iúl sa Ráiteas Straitéise;
- Cuspóirí tosaíochta corparáideacha a chinneadh agus a athbhreithniú;
- Príomhchaidrimh sheachtracha a bhainistiú;
- A chinntiú go bhfuil creat rialachais iomchuí i bhfeidhm, go háirithe cuntasáíocht éifeachtach, rialuithe inmheánacha agus bainistíocht riosca;
- Cuntas a thabhairt ar gach gné de bhainistíocht na hOifige, gnóthachtáil torthaí na hOifige agus cur i bhfeidhm bheartas an Rialtais mar a bhaineann sé leis an Oifig;
- A chinntiú go gcomhlíonann an Oifig ceanglais rialála, lena n-áirítear, inter alia, reachtaíocht Sláinte agus Sábháilteachta, forálacha Soláthair, an tAcht um Íoc Pras agus forálacha an dlí fostaíochta; agus
- Cinntí a dhéanamh le chéile mar Bhord Bainistíochta de réir mar is gá. Tá freagracht ar chomhaltáí aonair boird gníomhú ar mhaithe le leas na hOifige ina hiomláine agus bítear ag súil go nglacfaidh siad dearcadh corparáideach níos leithne ar shaincheistanna chomh maith le nithe a bhaineann go sonracha lena gcuid féin

Cinnteoireacht agus Tuairisciú

Faoi réir oibleagáidí agus freagrachtaí an Phríomh-Aturnae Stáit mar Cheann Oifige, déileálann an Bord Bainistíochta i gcónaí leis na hábhair seo a leanas:

- a) an Ráiteas Straitéise;
- b) próisis Pleanála Gnó;
- c) straitéisí oibríochtúla, de réir mar is cuí, chun beartais na hOifige a chur chun feidhme ar an mbealach is fearr;
- d) leibhéal inghlactha fonn riosca don Oifig;
- e) plé ar mhórdhúshláin straitéiseacha atá roimh an Oifig agus ar straitéisí a bhfuil tionchar acu ar leasanna fadtéarmacha na hOifige (lena n-áirítear TF, leithdháileadh airgeadais agus Acmhainní Daonna, straitéisí Acmhainní Daonna);
- f) a chinntiú go dtugtar cuntas iomlán ar shaincheisteanna trasghearrtha agus fadtéarmacha i bpleanáil acmhainní, i gceapadh beartais agus i gcomhairle;
- g) leithdháileadh buiséid agus feidhmíocht;
- h) cumarsáid éifeachtach a áirithiú ar fud na heagraíochta, lena n-áirítear faisnéis a scaipeadh ar ról agus ar chinntí an Bhoird Bainistíochta nuair is cuí, rannpháirtíocht leis an bhfoireann agus cumarsáid le páirtithe leasmhara seachtracha a spreagadh;
- i) mórcheisteanna beartais agus saincheisteanna suntasacha seachtracha níos leithne a bhreithniú agus a phlé;
- j) breithniú ardleibhéil ar chinntí suntasacha bainistíochta agus infheistíochta a dhéantar;
- k) breithniú an bhfuil Acmhainn Daonna Straitéiseach agus/nó Athbhreithnithe Cumais agus Cumais Eagraíochtúla le déanamh;
- l) ag cinntiú go bhfuil deiseanna le leas a bhaint as teicneolaíocht agus nuálaíocht agus iad a ghlacadh chucu féin chun an chaoi a gcuirtear seirbhísí ar fáil a athrú ó bhonn; agus
- m) socruithe rialachais don Bhord Bainistíochta, don Oifig agus d'Idirghabhálaithe.

Áirítear na nithe seo a leanas ar na hábhair a bhíonn go rialta ar chlár oibre an Bhoird Bainistíochta:

- A. dul chun cinn caiteachais in aghaidh na próifíle (anailís ar Vóta na hOifige);
- B. dul chun cinn agus stádas na dtionscadal mór in aghaidh frámaí ama agus buiséid a bhfuiltear ag súil leo;
- C. bainistíocht riosca;
- D. athbhreithniú ar dhoiciméid áirithe roimh fhoilsiú mar an Tuarascáil Bhliantúil agus
- E. monatóireacht a dhéanamh ar fheidhmíocht i gcomhréir le Straitéis Athnuachana na Státseirbhíse 2030

Athbhreithniú

Déanfaidh an Bord athbhreithniú ar na téarmaí tagartha seo ar a laghad dhá uair sa bhliain agus leasóidh sé iad nuair is cuí leis.

OIFIG AN ARD-AIGHNE AGUS OIFIG AN PHRÍOMH-ATURNAE STÁIT

Cairt agus Téarmaí Tagartha an Choiste Iniúcháireachta

Ról an Choiste

Is é ról an Choiste Iniúcháireachta, mar chuid den athbhreithniú córasach leanúnach ar an timpeallacht rialaithe agus nósanna imeachta rialachais laistigh den dá Oifig, maoirseacht a dhéanamh ar feidhm Iniúchta Inmheánaigh agus comhairle neamhspleách a thabhairt do na hOifigigh Chuntasaíochta maidir le hoiriúnacht agus stóinseacht chórais agus nósanna imeachta rialaithe inmheánaigh na nOifigí.

Údarás

Ceaptar an Coiste Iniúcháireachta chun comhairle neamhspleách a sholáthar do na hOifigigh Chuntasaíochta agus tá sé freagrach dóibh as a fheidhmíocht ina leith seo.

Comhaltacht

Is iad na hOifigigh Chuntasaíochta a cheapfaidh an Coiste. Tréimhse trí bliana a bheidh i gceapacháin chun an Choiste, mura gcinnfidh na hOifigigh Chuntasaíochta a mhalairt. Féadfaidh na hOifigigh Chuntasaíochta an rogha a dheonú síneadh suas le trí bliana a fhadú agus aon fholúntas a thagann chun cinn ag am ar bith a líonadh freisin. Beidh an Coiste Iniúcháireachta comhdhéanta de Chathaoirleach seachtrach neamhspleách, ar a laghad beirt chomhaltaí seachtracha eile a bhfuil an taithí agus an saineolas cuí acu agus ionadaí amháin ar an gCoiste Bainistíochta/Bord ó gach Oifig. Le linn dóibh comhaltaí coiste a cheapadh, tabharfaidh na hOifigigh Chuntasaíochta aird ar phrionsabal na cothromaíochta inscne.

Ba cheart do na hOifigigh Chuntasaíochta a chinntiú go bhfuil an cumas ag an gCoiste Iniúcháireachta tuiscint a fháil ar an timpeallacht airgeadais, chultúrtha, straitéiseach agus pholaitiúil ina bhfeidhmíonn na hOifigí.

Ba cheart go mbeadh an Coiste Iniúcháireachta sásta freisin go bhfuil taithí airgeadais ábhartha le déanaí ag duine amháin ar a laghad dá chomhaltaí. I measc na scileanna ábhartha eile tá saineolas TFC agus taithí rialachais chorparáidigh agus TFC.

Cuirfear riachtanais an ról in iúl go soiléir do chomhaltaí ionchasacha ón tús lena n-áirítear gealltanais ama agus léiriú ar mhinicíocht na gcruinnithe.

Ba cheart don Choiste Iniúcháireachta athbhreithniú bliantúil a dhéanamh ar a riachtanais oiliúna chun aon bhearnaí san eolas nó sa saineolas a aithint a theastaíonn chun a fheidhmeanna a chomhlíonadh.

Soláthróidh comhaltaí ráiteas leasanna ar bhonn bliantúil.

Neamhspleáchas

Beidh an Coiste Iniúcháireachta neamhspleách i bhfeidhmiú a dhualgais agus a fhreagrachtaí agus ní bheidh sé faoi réir teorach ná rialaithe ó aon pháirtí eile i bhfeidhmiú a dhualgais.

Cruinnithe

Tiocfaidh an Coiste Iniúcháireachta le chéile dá rogha féin agus réachtálfar cruinnithe den sórt sin nach lú ná ceithre huair in aghaidh na bliana. Táthar ag súil go bhfreastalóidh gach ball coiste ar gach cruinniú. Beidh córam de thriúr ag teastáil do gach cruinniú agus mura bhfuil an Cathaoirleach as láthair roghnófar Leas-Chathaoirleach as na comhaltaí a bheidh ina cathaoirleach ar an gcruinniú. Freastalóidh an tIniúcháir Inmheánach ar chruinnithe an Choiste. Beidh an t-údarás ag an gCoiste freisin iarraidh ar bhainisteoirí iomchuí freastal ar chruinnithe, de réir mar is dóigh leis is gá. Féadfaidh an Coiste cuireadh a thabhairt freisin d'ionadaithe ó chomhlachtaí iomchuí eile freastal ar chruinnithe chun ábhair chomhleasa a phlé. Buailfidh an Coiste le hainmní Oifig an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste uair sa bhliain ar a laghad.

Déanfar cláir chruinnithe a ullmhú agus a sholáthar roimh ré do chomhaltaí, mar aon le hábhar faisnéise cuí. Coimeádfar miontuairiscí ar gach cruinniú agus déanfar socruithe chun miontuairiscí faofa a chóipeáil go pras chuig rúnaithe an Choiste Bainistíochta/an Bhoird lena scaipeadh go cuí. Coinneofar taifid chuí ar obair an Choiste.

I gcás ina dtagann coinbhleacht leasa chun cinn le linn obair an Choiste Iniúcháireachta, cuirfidh an comhalta é sin in iúl don Chathaoirleach agus, más gá, an seomra a fhágáil ar feadh an phlé agus gan páirt a ghlacadh in aon chinntí a bhaineann leis an bplé. Áireofar nóta chuige sin i miontuairiscí an chruinnithe.

Téarmaí Tagartha an Choiste Iniúcháireachta

Is iad seo a leanas dualgais agus freagrachtaí an Choiste:

Athbhreithniú a dhéanamh ar an dréachtphlean Iniúchta Inmheánaigh Bliantúil sula gcuirtear faoi bhráid na nOifigeach Cuntasaíochta é.

Monatóireacht a dhéanamh ar chur i bhfeidhm an phlean lena chinntiú go bhfuil cuspóirí an iniúchta á mbaint amach.

Monatóireacht a dhéanamh ar chur i bhfeidhm na nOifigí ar mholtaí iniúchta ón iniúchadh inmheánach, ón iniúchadh seachtrach agus ó fhoinsí ábhartha eile.

Breithniú agus athbhreithniú a dhéanamh leis na hOifigí Chuntasaíochta, agus nuair is cuí comhairle a thabhairt dóibh maidir le:

- a) Leordhóthanacht agus éifeachtacht rialuithe inmheánacha an dá Oifig, (a shainmhínítear mar a chuimsíonn na beartais agus na nósanna imeachta go léir a thacaíonn, le chéile, le hoibriú éifeachtach agus éifeachtúil na nOifigí agus cur ar a gcumas freagairt do rioscaí suntasacha gnó, oibriúcháin, airgeadais, comhlíonta agus eile), rialuithe agus slándáil córais faisnéise ríomhairithe.

b) Leordhóthanacht na gcóras rialaithe atá mar bhonn le próisis bhainistíochta airgeadais na nOifigí lena n-áirítear athbhreithniú a dhéanamh ar thorthaí an iniúchta sheachtraigh agus athbhreithniú a dhéanamh ar na nósanna imeachta agus na cleachtais chomhlachaithe le bainistíocht airgeadais agus buiséadú.

c) Tuarascálacha, litreacha bainistíochta agus torthaí agus moltaí suntasacha gaolmhara an iniúchóra inmheánaigh nó an iniúchóra sheachtraigh (An tArd-Reachtair Cuntas agus Ciste) mar aon le freagraí na bainistíochta orthu.

d) Aon deacrachtaí a tháinig chun solais le linn na n-iniúchtaí, lena n-áirítear aon srianta ar a n-iniúchtaí, lena n-áirítear aon srianta ar raon feidhme a gcuid oibre nó rochtain ar fhaisnéis riachtanach.

e) Aon athruithe a theastaíonn i raon feidhme na bpleananna iniúchta.

f) Leordhóthanacht chreataí Bainistíochta Riosca na nOifigí.

Tuarascálacha speisialta a iarraidh ar na hIniúcháirí Inmheánacha de réir mar a mheastar a bheith cuí.

Saineolas gairmiúil a fhostú más gá agus nuair is gá (mar shampla i réimse na TF) chun cuidiú leis an gCoiste iniúchtaí sainiúla sonracha a dhéanamh agus tuarascálacha a ullmhú ar na tascanna seo.

Fiosrúchán a dhéanamh don lucht bainistíochta faoi rioscaí nó neamhchosaintí suntasacha agus measúnú a dhéanamh ar na céimeanna atá glactha ag an mbainistíocht chun na rioscaí sin a íoslaghdú.

Comhairle a chur ar na hOifigigh Chuntasaíochta agus moltaí a thabhairt dóibh ar aon ábhar a bhaineann leis an bhfeidhm Iniúchta Inmheánaigh laistigh den dá Oifig is dóigh leis an gCoiste a bheith riachtanach nó iomchuí, lena n-áirítear a eagrú, a acmhainní, a oiliúint agus úsáid na teicneolaíochta.

Measúnú a dhéanamh ar thoradh an phróisis iniúchta agus aird ar thorthaí an iniúchta, ar mholtaí agus ar fhreagraí na bainistíochta.

Cur i gcrích na ngníomhartha ceartaitheacha arna n-aontú ag an mbainistíocht a mheasúnú ag féachaint d'iniúchtaí leantacha.

Bualadh ar leithligh leis na hIniúcháirí Inmheánacha chun aon ábhar a mheasann an Coiste Iniúcháireachta nó na hIniúcháirí Inmheánacha ar cheart a phlé go príobháideach a phlé

An cleachtas is fearr a chur i bhfeidhm san fheidhm Iniúchta Inmheánaigh.

Athbhreithniú a dhéanamh ar chaidreamh oibre an Iniúchta Inmheánaigh agus idirchaidreamh le ainmnitheach an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste chun comhoibriú a chinntiú, dúbailt a sheachaint agus bearnaí féideartha sa chlúdach iniúchta.

Gníomhaíochtaí eile a bhaineann leis an gCairt a dhéanamh mar a iarrann na hOifigigh Chuntasaíochta.

Athbhreithniú agus measúnú a dhéanamh ar leordhóthanacht na Cairte scríofa gach bliain agus cead a iarraidh ar na hOifigigh Chuntasaíochta le haghaidh athruithe molta

A dheimhniú go bliantúil go bhfuil gach feidhm atá leagtha amach sa Chairt scríofa curtha i gcrích. Feidhmíocht an Choiste Iniúcháireachta a mheas ar bhonn rialta.

Rialachas agus Bainistíocht Riosca

Tabharfaidh an Coiste comhairle maidir leis na córais rialaithe is bun leis an gcreat agus leis na próisis bhainistíochta riosca, lena n-áirítear trí aiseolas a fháil ó na hIniúcháirí Inmheánacha agus ó bhainistíocht na hOifige ar éifeachtacht an phróisis bainistíochta riosca agus aiseolas den sórt sin a chur san áireamh le haghaidh ionchur i dtosaíochtaí chlár oibre an Iniúchta Inmheánaigh.

Rochtain

Beidh ceart rochtana ag cathaoirleach an Choiste nó ag aon duine eile ar an gCoiste a ghníomhóidh le húdarás an chathaoirligh chuig na hOifigigh Chuntasaíochta nó aon comhalta eile den Choiste/Bord Bainistíochta. Beidh sé de cheart ag an Iniúcháir Inmheánach dul i gcomhairle le comhaltaí an Choiste Iniúcháireachta agus comhairle a lorg uathu.

Nochtadh faoi Chosaint

Comhaontaítear ról an Choiste Iniúchta maidir le nochtadh cosanta leis na hOifigigh Chuntasaíochta, ar aon dul le beartas eagraíochtúil agus aon treoirlínte ábhartha.

I gcás ina dtionscnaítear imscrúdú iomlán faoi fhorálacha Nochtadh Cosanta, cuirfear fios ar imscrúdú den sórt sin (i measc nithe eile) chuig Cathaoirleach an Choiste Iniúcháireachta cé a chuirfear ar an eolas faoin toradh agus aon mholtaí a thiocfaidh chun cinn.

I gcás go bhfaighidh an Coiste Iniúcháireachta féin nochtadh cosanta, rachaidh an Coiste i gcomhairle leis an gCeann Riaracháin cuí a thabharfaidh comhairle maidir le beartas eagraíochtúil.

Tuairisciú

Tabharfaidh an Coiste tuarascáil bhliantúil do na hOifigigh Cuntasaíochta laistigh de 3 mhí tar éis dheireadh gach bliana féilire ar a ghníomhaíochtaí i rith na bliana agus tabharfaidh sé cibé comhairle agus moltaí, de réir mar is cuí leis. Féadfaidh an Coiste freisin, más dóigh leis gur gá, tuarascáil a thabhairt níos minice do na hOifigigh Cuntasaíochta agus leas a bhaint as ceart rochtana an Chathaoirligh chun na nOifigeach Cuntasaíochta.

Déanfaidh an tuarascáil bhliantúil athbhreithniú ar oibríochtaí an Choiste Iniúcháireachta agus áireofar ann measúnú ar obair na nIniúcháirí Inmheánacha, na tacaíochtaí a chuirtear ar fáil don Choiste Iniúcháireachta agus féinmheasúnú ar éifeachtacht an Choiste Iniúcháireachta féin.

Áireofar sa tuarascáil bhliantúil freisin deimhniú go bhfuil athbhreithniú bliantúil na Cairte scríofa seo curtha i gcrích.

Déanfaidh an Coiste Iniúcháireachta obair leantach ar aon mholtaí ó na hOifigigh Chuntasaíochta a eascróidh as an tuarascáil seo, nó le linn idirghníomhaíochtaí eile.

Socróidh an Coiste mar ghnáthchleachtas miontuairiscí ceadaithe a sholáthar go pras do rúnaithe an Choiste Bainistíochta/an Bhoird lena scaipeadh go cuí.

Cuirfidh an Coiste bealach oscailte cumarsáide ar fáil freisin idir an fheidhm Iniúchta Inmheánaigh, Oifig an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste agus na hOifigigh Cuntasaíochta

Leasú ar an gCairt

Féadfar an Chairt seo a leasú, a thabhairt cothrom le dáta nó a ionadú tar éis comhairliúcháin idir na hOifigigh Chuntasaíochta agus an Coiste Iniúcháireachta.

Meán Fómhair 2020

Aguisín E

Oifig an Ard-Aighne

(Oifig na nDréachtóirí Parlaiminte agus Oifig an Phríomh-Aturnae Stáit a áireamh)

**Oifig an Ard-Aighne
(lena n-áirítear Oifig na nDréachtóirí Parlaiminte agus Oifig an Phríomh-Aturnae
Stáit) Beartas Bainistíochta Riosca (arna leasú Márta 2020)**

Tá trí chomhpháirt in Oifig an Ard-Aighne (“an Oifig”) – Abhcóide Comhairleach an Ard-Aighne agus Oifig na nDréachtóirí Parlaiminte (dá dtagraítear i dteannta a chéile sa doiciméad seo mar an “AGO”) agus Oifig an Phríomh-Aturnae Stáit (an “CSSO”). Is Oifigeach Cuntasaíochta iad Ard-Stiúrthóir OGA agus Príomh-Aturnae Stáit an CSSO. Tagraítear dá réir do na comhoifigí ina n-aonar nuair a bhíonn gá le hidirdhealú.

Is é beartas na hOifige cloí le hoibleagáidí dea-chleachtas rialachais agus cuntasachta, de réir mar is cuí do Ranna agus Oifigí Rialtais.

Déantar anailís riosca ar fud na heagraíochta go débhlantúil mar chuid de phróiseas chun bainistíocht riosca a leabú ar fud na hOifige.

Leagann an beartas bainistíochta riosca seo amach conas a chinntíonn an Oifig go ndírítear a cultúr, a próisis agus a struchtúir ar bhainistíocht éifeachtach rioscaí agus deiseanna féideartha. Tá bainistíocht riosca ailínithe le Ráiteas Straitéise na hOifige agus féachtar le seasamh agus cáil na heagraíochta a chosaint.

Cuireann an próiseas bainistithe riosca eolas ar fáil d’obair gach cuid den Oifig agus cuireann sé ar chumas gach cuid den Oifig a bheith cinnte maidir le hiontaofacht, stóinseacht agus oiriúnacht a gcórais bhainistíochta eagraíochtúla.

Tugann an beartas seo dúshlán don Oifig ní hamháin maidir le rioscaí a aithint, a mheasúnú agus a mhaolú ach athbhreithniú agus feabhsú leanúnach ar shocruithe bainistíochta riosca a chinntiú sa timpeallacht eagraíochtúil, náisiúnta agus idirnáisiúnta athraitheach ina bhfeidhmíonn an eagraíocht.

CLÁR ÁBHAIR

Cuspóir	3
Misean agus Ráiteas Straitéise	3
Comhthéacs	4
Cuspóirí Bainistíochta Riosca	5
Inghlathacht Riosca/Lamháltas	7
Próiseas Bainistíochta Riosca	7
• Aithint Riosca	8
• Measúnú Riosca	8
• Maoluithe Riosca	8
• Monatóireacht Riosca	9
• Tuairisciú Riosca	9
Cláir Riosca	9
Róil & Freagrachtaí	11
Ráitis Dearbhaithe	13
Gluais Téarmaí	14

Cuspóir

Leagann an doiciméad seo amach Beartas Bainistíochta Riosca na hOifige atá faofa ag an gCoiste Iniúcháireachta, Coiste Bainistíochta an AGO, Bord Bainistíochta an CSSO agus Príomhchoiste Comhairleach Bainistíochta na hOifige (“Príomh MAC”). Áirítear sa bheartas rannóga ar:

- ❑ Chuspóirí ár Socruithe Bainistíochta Riosca
- ❑ Na Cláir Riosca
- ❑ Róil agus Freagrachtaí
- ❑ Ráitis dearbhaithe.

Soláthraíonn Bainistíocht Riosca san Oifig creat chun rioscaí agus deiseanna féideartha a aithint, a mheasúnú agus a bhainistiú. Soláthraíonn sé bealach do bhainisteoirí cinntí bainistíochta eolacha a dhéanamh. Bíonn tionchar ag Bainistíocht Riosca ar gach duine san Oifig. Chun tuiscint fhorleathan a chinntiú, ba cheart go mbeadh eolas ag gach bainisteoir ar an mbeartas atá leagtha amach sa doiciméad seo agus go mbeadh gach ball foirne ar an eolas faoi.

Misean agus Ráiteas Straitéise

Is é misean na hOifige an Ard-Aighne:

“Seirbhísí gairmiúla dlí den chaighdeán is airde a sholáthar don Rialtas, do Ranna agus d’Oifigí chomh heacnamaíoch agus chomh héifeachtúil agus is féidir agus chun tacaíocht a thabhairt do riail an dlí a chomhlíonadh”

Aithnítear i Ráiteas Straitéise 2016 – 2019 sé sprioc ardleibhéil don Oifig mar a leanas:

1. Sainseirbhís chomhairleach dlí a sheachadadh don Rialtas agus do Ranna agus Oifigí cliaint.
2. Sainseirbhís dréachtaithe reachtaíochta a sholáthar don Rialtas.
3. Seirbhís dhlíthíochta a sholáthar lena seachadtar torthaí optamacha dár Ranna agus Oifigí Cliaint.
4. Seirbhís dlí i dtreo réitigh a sholáthar faoi cheannas CSSO lena dtacaítear le seachadadh cuspóirí idirbheartaíochta agus gnó ár Ranna cliaint.
5. Tacú le forbairt ardleibhéil saineolais, inniúlachta, eolas cothrom le dáta ar an dlí agus scileanna cumarsáide éifeachtacha, laistigh de thimpeallacht eolasbhunaithe.
6. Cleachtas dlíthiúil nua-aimseartha, gairmiúil agus seirbhísí bainistíochta corparáideacha agus gnó a sholáthar lena dtacaítear leis an Oifig chun an cháilíocht is airde seirbhíse a sheachadadh.

Comhthéacs

Leag Plean Athnuachana na Státseirbhíse 2014-2016 amach socruithe nua maidir le rialachas agus cuntasacht sa Státseirbhís. Tá príomhghníomh san áireamh sa Phlean Athnuachana chun feabhas a chur ar shocruithe rialachais de réir an chleachtais idirnáisiúnta is fearr trí chaighdeán rialachais coiteann a thabhairt isteach.

In 2015 glacadh leis an gCaighdeán Rialachais Chorparáidigh don Státseirbhís agus ceanglaíodh ar gach Roinn agus Oifig Rialtais Creat Rialachais Chorparáidigh (CGF) a thabhairt chun críche faoi Aibreán 2016⁷.

Tá Creat Rialachais Chorparáidigh i bhfeidhm ag an AGO agus ag an CSSO a ndéantar athbhreithniú rialta air. Déileálann Caibidil 4 de gach ceann de na Creaí sin le Bainistíocht Riosca.

Tá Beartas Bainistíochta Riosca na hOifige curtha ar an eolas ag CGFanna AGO agus CSSO agus ag an treoir a d'fhoilsigh an Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe in 2016⁸.

Ceanglaítear ar an Oifig gníomhú de réir na mbeartas atá leagtha síos ag an Rialtas. Ceanglaítear air freisin gníomhú de réir raon riachtanas reachtach agus eile a bhaineann leis i gcomhthéacs a róil éagsúla, lena n-áirítear iad siúd atá ag fostóir, údarás reachtúil agus soláthraí seirbhísí.

Ba cheart bainistíocht riosca a leabú i gcultúr agus éiteas na heagraíochta ionas go gcomhlíontar an dea-chleachtas reatha ag gach leibhéal. Ciallaíonn sé seo go ndéantar rioscaí aitheanta a mhaolú, a rialú, a bhainistiú agus a athbhreithniú. Tugann an ceanglas maidir le comhlíonadh ag gach leibhéal le tuiscint go bhfuil rialuithe agus maoluithe cuí i bhfeidhm i gcónaí. Féadfar a áireamh i rialuithe agus maoluithe aon ghníomhaíocht a dhéanann an bhainistíocht, an Oifig nó páirtithe eile chun bainistíocht riosca a fheabhsú agus chun an dóchúlacht go gcuirfead straitéisí seanbhunaithe chun feidhme a mhéadú.

Leagann na Creaí Rialachais Chorparáidigh sa dá Oifig amach róil faoi seach an Oifigigh Chuntasaíochta, an Choiste Bainistíochta/an Bhoird Bainistíochta agus an Choiste Idir-Oifige Bainistíochta Riosca. Mínítear na róil sin sa doiciméad seo a bhaineann le bainistíocht riosca.

⁷ See www.per.gov.ie/en/corporate-governance-standard/

⁸ “Treoir um Bainistíocht Riosca do Ranna agus Oifigí Rialtais” (Feabhra 2016).

Cuspóirí Bainistíochta Riosca

Is féidir **riosca** a shainmhíniú mar an bhagairt go ndéanfaidh teagmhas, gníomh nó teip gníomhaithe difear do chumas eagraíochta a cuspóirí a bhaint amach agus a straitéisí a chur i gcrích go rathúil. Is féidir le riosca a bheith ina bhagairt a d'fhéadfadh teip cuspóirí a bhaint amach agus d'fhéadfadh sé a bheith ina dheis freisin a d'fhéadfadh bealach feabhsaithe a thairiscint chun cuspóirí a bhaint amach dá mbainfí leas as.

Is é bunbhrí an riosca ná éiginnteacht an toraidh (cibé acu dearfach nó diúltach). Ní mór an riosca a mheasúnú trí thagairt a dhéanamh don dóchúlacht go dtarlóidh rud éigin agus an tionchar a d'fhéadfadh a bheith aige, arna thomhas i gcoinne na rialuithe agus na maoluithe reatha atá i bhfeidhm mar a thairiscint sna Chláir Riosca.

Tá teorainn leis na hacmhainní atá ar fáil chun riosca a bhainistiú agus a mhaolú agus mar sin is é an aidhm atá leis an bpróiseas bainistithe riosca ná freagairt optamach ar riosca a bhaint amach ag féachaint do na hacmhainní atá ar fáil.⁹Ní féidir riosca a sheachaint, agus ní mór do gach eagraíocht beart a dhéanamh chun riosca a bhainistiú ar bhealach is féidir léi a chosaint go leibhéal is féidir a ghlacadh. Tugtar Inghlacthacht Riosca na heagraíochta ar an lamháltas riosca seo freisin. Tá ráiteas gearr ar Inghlacthacht Riosca na hOifige san áireamh sa bheartas seo.

Is iad cuspóirí phróiseas bainistíochta riosca na hOifige:

- ❑ Bainistíocht riosca a chomhtháthú le cultúr na heagraíochta;
- ❑ Rioscaí a bhainistiú de réir dea-chleachtais;
- ❑ Réamh-mheas agus freagairt do riachtanais athraitheacha sóisialta, comhshaoil, reachtaíochta, polaitiúla, eacnamaíochta, teicneolaíochta, iomaíochta agus custaiméirí;
- ❑ Cosc a chur ar ghortú, damáiste agus cailleanais agus costas riosca a laghdú;
- ❑ Feasacht a ardú ar an ngá atá le bainistíocht riosca ag gach duine a bhfuil baint acu le seachadadh seirbhísí.

Bainfear na cuspóirí seo amach trí:

- ❑ Róil, freagrachtaí agus línte tuairiscithe soiléire a bhunú laistigh den Oifig um bainistíocht riosca;
- ❑ Deiseanna a sholáthar le haghaidh foghlama comhroinnte ar bhainistíocht riosca ar fud na heagraíochta;
- ❑ Ardán a thairiscint chun réimsí riosca a aithint agus a chur in ord tosaíochta;

⁹ Féach thíos an áit a bhfuil cur síos ar an bpróiseas bainistíochta riosca mar phróiseas sainaitheanta riosca, measúnaithe riosca, maolaithe riosca, monatóireacht riosca, tuairisciú riosca agus aicmiú riosca.

- ❑ An tábhacht a bhaineann le bainistíocht riosca éifeachtach mar chuid den obair laethúil a atreisiú;
- ❑ Breithnithe bainistíochta riosca a ionchorprú i ngach gné d'obair na hOifige lena n-áirítear an próiseas pleanála corparáidí agus gnó;
- ❑ Clár Rioscaí a chothabháil a ndéantar athbhreithniú agus nuashonrú rialta air;
- ❑ Socruithe monatóireachta ar bhonn leanúnach lena n-áirítear éifeachtacht na rialuithe agus na maolaithe reatha.

Inghlacthacht Riosca/Lamháltas

Is gá breithniú a dhéanamh ar an méid riosca atá an Oifig sásta a shaothrú, a ghlacadh nó a fhulaingt agus í ag gabháil do spriocanna agus tosaíochtaí na hOifige mar atá leagtha amach sa Ráiteas Straitéise. Athraíonn an inghlacthacht do riosca de réir na bhfeidhmeanna agus na ngníomhaíochtaí a dhéantar. I réimsí áirithe, beidh tuiscint ar ghlacadh riosca réasúnta i gceist le bainistíocht réamhghníomhach. Tá ráiteas inghlacthachta riosca ceangailte leis na Cláir Rioscaí (féach thíos) agus déantar athbhreithniú ar an dá cheann dhá uair sa bhliain.

Spreagann an Oifig rioscaí rialaithe a ghlacadh, deiseanna nua a thapú agus cineálacha cur chuige nuálaíoch a úsáid chun leasanna na heagraíochta a chur chun cinn agus a spriocanna agus a tosaíochtaí a bhaint amach ar choinníoll go bhfuil na neamhchosaintí iarmhartacha laistigh de raon lamháltais riosca na hOifige.

Ba cheart go mbeadh gach ball foirne nó bainisteoir toilteanach agus ábalta rioscaí réasúnta a ghlacadh chun a spriocanna agus a dtosaíochtaí féin agus spriocanna agus tosaíochtaí na hOifige a bhaint amach agus chun leas na hOifige. Ba cheart rioscaí gaolmhara na ngníomhaíochtaí agus na gcinntí atá beartaithe a shainiú, a mheas agus a bhainistiú i gceart chun a áirithiú go bhfuil neamhchosaintí inghlactha.

Laistigh den Oifig, tá cúram ar leith ag teastáil agus aon ghníomh a dhéanamh a d'fhéadfadh:

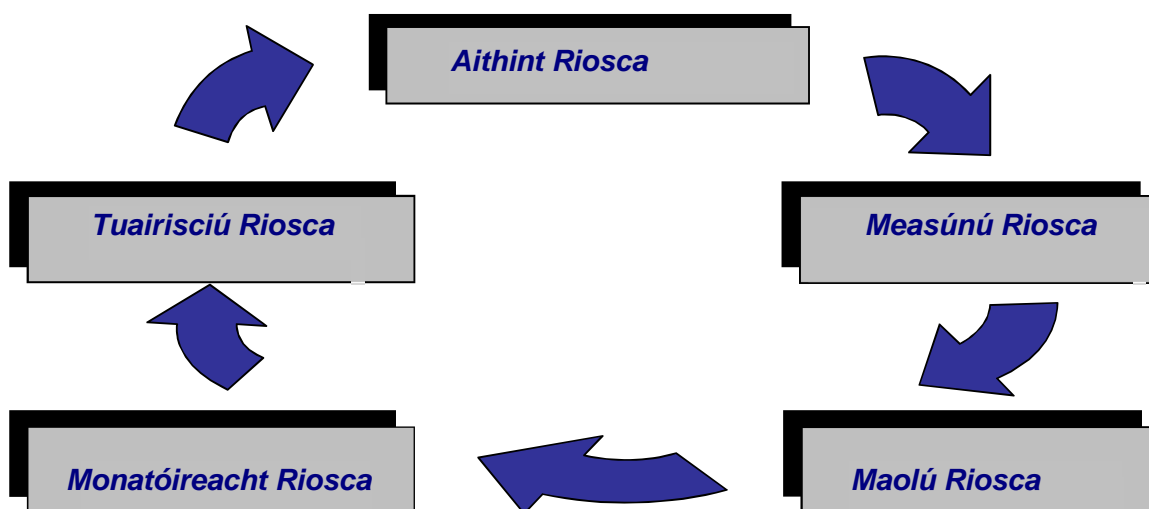
- Tionchar a imirt ar chlú na hOifige;
- Tionchar a imirt ar chaidreamh idirghníomhaireachta;
- Tionchar a imirt ar fheidhmíocht eagraíochtúil;
- An bonn d'éifeachtúlacht agus d'éifeachtacht oibríochtaí a bhaint;
- Cosc a chur ar chomhlíonadh oibleagáidí rialachais, dlíthiúla agus rialála.

Ba cheart aon bhagairt nó deis a bhfuil tionchar mór féideartha aige ar aon cheann de na nithe thuas a scrúdú, a nochtadh a shainiú agus ba cheart é a phlé leis an mbainisteoir sinsearach sa réimse sin.

Próiseas Bainistíochta Riosca

Tá 5 chéim den Timthriall Bainistíochta Riosca a bhaineann cuspóirí an phróisis bhainistíochta riosca amach, eadhon, sainiú riosca, measúnú riosca, maolú riosca, monatóireacht riosca agus tuairisciú riosca.

Is féidir an Timthriall Bainistíochta Riosca a léiriú mar seo a leanas:

Foinse: Bhí an graf seo den Timthriall Bainistíochta Riosca i dTreoir Bainistíochta Riosca na Roinne Airgeadais – Márta 2004-2015.

Aithint Riosca

Baintear é seo amach trí mhonatóireacht rialta agus measúnaithe riosca ar fud na réimsí gníomhaíochta go léir mar chuid den athbhreithniú débhlantúil ar Chláir Rioscaí na hOifige (féach thíos),

Measúnú Riosca

Nuair a shaináithnítear iad, déantar réimsí riosca a mheasúnú – déantar anailís ar na rioscaí chun na heilimintí comhpháirte de na rioscaí a bhfuiltear ag tabhairt aghaidh orthu a shaináithint, chun a dóchúlacht agus tionchar féideartha na rioscaí atá le sárú agus na meastóireachtaí sin a roinnt ar fud na gcodanna éagsúla den Oifig. Léirítear na meastóireachtaí sna nuashonruithe rialta ar na Cláir Rioscaí (féach thíos).

Maoluithe Riosca

Nuair a bhíonn rioscaí sainaitheanta agus measúnaithe/meastóireachta, is é an chéad chéim eile na rioscaí a rangú in ord a ndóchúlachta agus a dtionchair fhéideartha, tomhaiste i gcoinne aon mhaolaithe atá i bhfeidhm, agus bearta gníomhaíochta riosca iomchuí a ullmhú agus a chomhaontú. Leagann na bearta amach na céimeanna atá le glacadh chun riosca ag leibhéil inghlactha a mhaolú, a bhainistiú agus a rialú/srianadh, agus, nuair is cuí, leagtar amach clár ama le haghaidh gníomhaíochta sa todhchaí. [Ba cheart go mbeadh] ainmneacha na n-úinéirí riosca cuntasacha agus freagracha do gach riosca sainaitheanta freisin? leagtha amach.

Monatóireacht

Is é ról an úinéara riosca atá cuntasach agus freagrach i réimse ar leith, agus ag bainisteoirí aonair, athbhreithniú rialta a dhéanamh ar dhul chun cinn maidir le baint amach rialuithe agus bearta maolaithe le haghaidh riosca aitheanta. Faigheann an Oifig agus an Coiste Iniúcháireachta tuarascálacha rialta ar ghnóthachtálacha agus ar aon saincheisteanna riosca nach bhfuil réiteach orthu. Úsáideann an Oifig scála rabhaidh DEARG, OMRACH agus GLAS ina Cláir Riosca chun an dóchúlacht go dtarlódh riosca sainaitheanta agus na hiarmhairtí a bhaineann leis a chur in iúl.

Tuairisciú Riosca

Cinntíonn na bainisteoirí sinsearacha agus an Coiste Bainistíochta/Bord Bainistíochta faoi seach go gcuirtear foireann uile na hOifige agus páirtithe leasmhara ábhartha eile ar an eolas faoi shaincheisteanna ábhartha rioscaí agus aon bheart is mian leis dóibh a dhéanamh. Tá an próiseas seo mar chuid den phróiseas sainaitheanta riosca trí dheis a thabhairt dóibh siúd nach bhfuil baint dhíreach acu le bainistíocht riosca rannchuidiú a dhéanamh agus an timthriall a chríochnú. Déanann na Boird Bhainistíochta agus an Coiste Iniúcháireachta athbhreithniú rialta ar an gcaoi a bhfuil an beartas bainistíochta riosca ag feidhmiú agus coinníonn siad faoi athbhreithniú rioscaí suntasacha lena n-áirítear aon rioscaí tras-Oifige.

Cláir Riosca

Áirítear le bainistíocht riosca éifeachtach Clár Rioscaí a chothabháil san AGO agus san CSSO araon. Aithníonn na Cláir na príomhrioscaí a eascraíonn as imeachtaí a bhfuil an Oifig nochtá dóibh agus gníomhaíochtaí a mbíonn an Oifig páirteach iontu; aithníonn siad maoluithe, rialuithe agus bainistíocht atá i bhfeidhm chun freagairt do na rioscaí sin, foláíonn sé moltaí le haghaidh gníomhaíochtaí breise, rialuithe agus maoluithe agus aithníonn siad cé atá freagrach as na rioscaí a aithníodh.

Príomhghné den phróiseas bainistíochta riosca is ea an measúnú ar riosca. Tá sé tábhachtach anailís cheart a dhéanamh ar riosca s.é. cúiseanna, dóchúlacht agus tionchar riosca gan a bheith á bhainistiú go héifeachtach. Chun an fheidhm seo a chur i gcrích, tá comhchóras comhaontaithe ag an eagraíocht chun riosca a mheasúnú trí úsáid a bhaint as an gcóras Solais Tráchtá don Chlár Riosca (Dearg/Ómra/Glas dá dtagraítear thuas). Tá sé tábhachtach go bhfuil an córas éasca le tuiscint agus oibriú.

Léirítear an ceanglas maidir le hanailís cheart a dhéanamh ar riosca in athbhreithniú débhlantúil na hOifige ar an gClár Rioscaí ar próiseas é a bhfuil baint aige le cruinnithe ar fud na hOifige idir maoirseoirí sinsearacha i ngach aonad/rannóg (m.sh. Abhcóide Comhairleach, Riarachán, TF, Dréachtóir Parlaiminte), ar leibhéal an Bhoird Bainistíochta/an Choiste, agus 2/3 chomhalta eile den Choiste Bainistíochta Riosca nach bhfuil san aonad/rannóg lena mbaineann chun na rioscaí a mheas.

Cuimsíonn an próiseas seo plé agus breithniú ar na príomhrioscaí a aithníodh agus, úsáid a bhaint as taithí fhairsing na bainistíochta sinsearach le taithí agus ag cur san áireamh faisnéis a fuarthas ón bhfoireann ina réimse a bhaineann le riosca, go bhfuil gá le breithniú ar an gcomhthéacs ina bhféadfadh rioscaí den sórt sin teacht chun cinn agus conas a d'fhéadfadh tionchar a bheith ag riosca den sórt sin ar an Oifig dá dtarlódh sé (bíodh sin ó thaobh clú, oibríochta, páirtithe leasmhara nó beartais) agus iarmhairtí tionchair den sórt sin.

Seo a leanas an Rangú Riosca: 0-6=Glas; 7-14 = Ómra; 15 + = Dearg.

Agus an dóchúlacht go dtarlódh riosca ar leith á rangú, is gá cineál na maoluithe/na rialuithe/na bainistíochta atá i bhfeidhm a mheas chun dóchúlacht an riosca sin agus a iarmhairtí a laghdú. Mar shampla, d'fhéadfaí an baol a bhaineann le Cibirionsaí TFC a mhaolú trí roinnt ballaí dóiteáin srl. a bheith i bhfeidhm. Ní fhéadfaidh sé seo an dóchúlacht go dtarlóidh aon chibirionsaí a bhaint ach d'fhéadfadh sé líon na n - ionsaithe den sórt sin agus/nó tionchar ionsaí a laghdú. Dá réir sin, is breithiúnas cáilíochtúil é gach measúnú ar riosca ar leith a dhéantar tar éis gach gné den riosca agus a dhóchúlacht a chur san áireamh. Ar an gcaoi chéanna, agus iarmhairt riosca á rangú, d'fhéadfadh tionchar a bheith ag na maoluithe srl. ar an iarmhairt, rud a d'fhéadfadh laghdú a dhéanamh ar an ionchas go mbeadh iarmhairt dhíobhálach ag riosca.

Taifeadann Cláir Riosca AGO agus an CSSO sonraí faoi na príomhrioscaí agus na rioscaí suntasacha go léir a saináithníodh ar fud na n-oifigí sin agus grádaíonn siad gach riosca i dtéarmaí na dóchúlachta go dtarlódh sé agus i dtéarmaí a thromchúisí atá a thionchar ar chuspóirí na n-oifigí ar leibhéal corparáideach agus aonaid ghnó.

Áirítear ar na Cláir Riosca:

- aitheantóir uathúil do gach riosca;
- cur síos gairid ar gach riosca agus conas a rachaidh sé i bhfeidhm ar obair na hOifige ábhartha;
- measúnú ar an dóchúlacht go dtarlóidh an riosca agus an tromchúis/tionchar a d'fhéadfadh a bheith ann dá dtarlódh sé (íseal, meánach, ard);
- cur síos ar úinéir an riosca – s.é duine atá cuntasach agus freagrach as an riosca sin a bhainistiú;
- breac-chuntas ar bhearta agus rialuithe maolaithe reatha agus ar bhearta agus rialuithe maolaithe breise atá beartaithe agus molta; agus
- nuair is cuí, scála ama chun na maoluithe seo a chur i bhfeidhm.

Déantar na Cláir a chothabháil agus a nuashonrú go débhlíantúil de réir mar a dhéantar rioscaí reatha a athghrádú i bhfianaise éifeachtacht na straitéise maolaithe agus de réir mar a shaináithnítear rioscaí nua.

Déanann an Coiste Iniúcháireachta agus Boird Bainistíochta na hOifige athbhreithniú rialta ar na Cláir, mar chuid dá oibleagáidí rialachais agus bainistíochta.

Róil & Freagrachtaí

Tá ról ag **gach ball foirne** san Oifig maidir le riosca a bhainistiú trí:

- feasacht a choinneáil ar chineál na rioscaí ina gcuid oibre ó lá go lá agus rioscaí ina réimse oibre a shainaithint agus a chur in iúl don lucht bainistíochta;
- a chinntiú go bhfeidhmíonn siad rialuithe agus maoluithe aitheanta maidir le rioscaí a aithníodh ina réimse oibre;
- monatóireacht a dhéanamh ar éifeachtacht na nósanna imeachta bainistíochta a chruthaítear chun na rioscaí sin a shainaithnítear a mhaolú;
- fógra a thabhairt don bhainistíocht i gcás bagairt a bheith ann];
- bheith freagrúil do nádúr athraitheach na rioscaí atá os comhair na heagraíochta.

Is iad seo a leanas na freagrachtaí sonracha maidir le beartais agus próisis:

Tá **an Coiste Bainistíochta/Bord Bainistíochta** freagrach as córas fóna rialaithe inmheánaigh a bhunú agus a chothabháil a thacaíonn le spriocanna an Ráitis Straitéise a bhaint amach.

Tá an Coiste Bainistíochta/Bord Bainistíochta (a thugann tuairisc don Choiste Bainistíochta Riosca) freagrach as a chéile as bainistíocht riosca laistigh den Oifig lena n-áirítear:

- Príomhrioscaí straitéiseacha agus príomhcheisteanna a aithint laistigh de gach réimse gnó;
- A chinntiú go dtuigeann agus go gcuireann gach ball foirne nósanna imeachta chun riosca a bhainistiú i bhfeidhm go hiomlán mar chuid de phróisis phleanála gnó;
- A chinntiú go gcuirtear na buntáistí a bhaineann le riosca a bhainistiú go héifeachtach in iúl go soiléir do gach ball foirne;
- A chinntiú go bhfaigheann an fhoireann chúil oiliúint de réir mar is gá agus nuair is gá;
- A chinntiú go ndéantar athbhreithniú rialta ar phríomhrioscaí straitéiseacha agus ar phríomhcheisteanna;
- Cur i bhfeidhm an Bheartais Bainistíochta Riosca a chinntiú

Sainaithníonn **Bainisteoirí agus Cinn Grúpaí/Aonaid** na rioscaí a bhaineann leis an obair ina réimsí, déanann siad rátálacha a mheas agus a shannadh chun tionchar agus dóchúlacht riosca a bhaint amach, na rialuithe agus na maoluithe a leagan amach a oibríonn chun dóchúlacht agus/nó tionchar na rioscaí a shainaithnítear a laghdú agus an fhaisnéis seo a bhaineann le riosca sna Cláir Riosca a dhoiciméadú. Déanann na Bainisteoirí agus na Ceannairí monatóireacht ar chur chun feidhme na rialuithe agus na maoluithe sin.

Agus athbhreithniú á dhéanamh acu ar na Cláir Riosca leathbhliantúla, cuireann Bainisteoirí agus Ceannairí san áireamh faisnéis a fhaightear ó bhaill foirne ina réimse a bhaineann le riosca agus ar bhonn leanúnach coinníonn siad feacht ar riosca agus ar na Cláir Riosca i measc a mball foirne grúpa/aonaid agus, i gcás nach Bainisteoir nó Ceannaire an úinéara riosca ábhartha an t-úinéir riosca ábhartha.

Tá **Úinéirí Riosca**, mar a shaináithnítear sna Cláir Riosca, freagrach as a chinntiú go ndéantar monatóireacht agus bainistiú ceart ar na rioscaí a shaináithnítear ina réimse iniúlachta ar leith. Cinntíonn úinéirí riosca go bhfuil na rialuithe agus na maoluithe ainmnithe atá liostaithe le haghaidh riosca sainaitheanta i bhfeidhm agus ag feidhmiú go héifeachtach. Áiritheoidh úinéirí riosca, i gcás ina mbeidh dóchúlacht mhéadaithe ann go dtarlóidh an riosca lena mbaineann, i gcás ina mbeidh tionchar an riosca níos mó ná mar a saináithníodh roimhe seo, go n-eascaíonn aon saincheist maidir le héifeachtacht oibriú rialuithe agus maoluithe sainaitheanta nó más dócha go scaipfidh an riosca thar réimse an úinéara riosca, cuirtear nithe den sórt sin ar aghaidh chuig a mbainisteoir ar an gcéad dul síos agus cuireann a mbainisteoir nithe den sórt sin ar aghaidh chuig an gCoiste Bainistíochta/mBord Bainistíochta chun aird a fháil orthu nuair is ábhartha. Cuirtear é sin san áireamh sna hathbhreithnithe leathbhliantúla ar na Cláir Riosca.

Tá **an Coiste Bainistíochta Riosca** freagrach as:

- Forbairt, cur i bhfeidhm, cothabháil agus athbhreithniú bliantúil ar bheartas agus ar threoir bainistíochta riosca;
- Feacht ar bhainistíocht riosca a mhéadú ar leibhéal straitéiseacha agus oibriúcháin;
- Oideachas agus oiliúint a sholáthar maidir le bainistíocht riosca laistigh den Oifig;
- Próisis do bhainistíocht riosca a dhearadh agus a athbhreithniú;
- Comhairle agus treoir a sholáthar maidir le rioscaí agus rialuithe;
- Próisis bhainistíochta riosca a chomhordú lena n-áirítear athbhreithnithe débhlíantúla ar na Cláir Rioscaí.

Tá an fheidhm **Iníúchta Inmheánaigh** (cibé an bhfuil an fheidhm seo á comhlíonadh ag oifigeach san Oifig nó ag comhlacht seachtrach thar ceann na hOifige) freagrach as dearbhú/tuairim neamhspleách a sholáthar don Oifig agus do na bainisteoirí maidir le hoiriúnacht agus éifeachtacht an bheartais agus na bpróiseas bainistithe riosca.

Tá **an Coiste Iníúcháireachta** freagrach as tuairim neamhspleách a sholáthar maidir le leordhóthanacht shocruithe bainistíochta riosca na hOifige mar atá bunaithe ar Iníúchadh Inmheánach agus tuairiscíonn sé go rialta don Choiste Bainistíochta/Bhord Bainistíochta.

Ráitis Dearbhaithe

Síníonn baill an Bhoird Bainistíochta/an Choiste Bainistíochta ráitis dearbhaithe go leathbhliantúla.

Agus é/í ag síniú an ráitis, deimhníonn an comhalta go bhfuil athbheithniú déanta aige/aici, i gcomhar leis an mBord/gCoiste, ar an gClár Riosca dá réimse agus, nuair is cuí, nuashonraithe déanta aige/aici i gcomhthéacs an bheartais bainistíochta riosca.

Is é seo a leanas an fhocláocht chomhaontaithe don ráiteas dearbhaithe atá le cur faoi bhráid Rúnaí an Choiste Bainistíochta/an Bhoird Bainistíochta gach sé mhí tar éis athbheithniú a dhéanamh ar shocruithe bainistíochta riosca agus ar Chláir Riosca an Rannáin/na Rannóige/an Ghrúpa/an Aonaid Ghnó aonair de réir mar is cuí:

Gach sé mhí

Mar bhainisteoir sinsearach, freagrach as, mar sin féin, rinne mé, i gcomhar leis an gCoiste Bainistíochta/Bord Bainistíochta, athbheithniú agus nuashonrú nuair is cuí, ar an gClár Riosca do mo réimse i gcomhthéacs an bheartais bainistíochta riosca.

[Dáta]

Gluais Téarmaí

Dearbhú

Tuairim mheastóireachta, bunaithe ar fhianaise a fuarthas ó athbhreithniú, ar chreat rialachais, bainistíochta riosca agus rialaithe inmheánaigh na hOifige.

Riosca

An bhagairt go ndéanfaidh teagmhas, gníomh nó teip gníomhaithe difear do chumas eagraíochta a cuspóirí a bhaint amach agus a straitéisí a chur i gcrích go rathúil. Is é bunbhrí an riosca ná éiginnteacht an toraidh cibé acu dearfach nó diúltach. Déantar measúnú ar rioscaí i dtéarmaí na dóchúlachta go dtarlóidh siad agus iarmhairt an teagmhais sin.

Measúnú Riosca

An mheastóireacht riosca maidir leis an tionchar má bhaintear an riosca amach agus an dóchúlacht go mbainfear an riosca amach.

Bainistíocht Riosca

Na próisis go léir a bhaineann le rioscaí a shainiú, a mheas agus a mholadh, úinéireacht a shannadh, bearta a dhéanamh chun na rioscaí a mhaolú nó a réamh-mheas, agus monatóireacht agus athbhreithniú a dhéanamh ar dhul chun cinn.

Inghlacthacht

Riosca /

Deiseanna

An méid riosca atá an Oifig sásta a shaothrú, a ghlacadh nó a fhulaingt agus í ag gabháil dá spriocanna agus tosaíochtaí mar atá leagtha amach sa Ráiteas Straitéise agus sa Bheartas Bainistíochta Riosca.

Beartas

An cur chuige foriomlán maidir le bainistíocht riosca mar atá sainithe ag an Oifig.

An Clár Riosca

Rinneadh an measúnú foriomlán doiciméadaithe agus tosaíochta ar raon na rioscaí sonracha a bhíonn roimh gach réimse laistigh den Oifig.

Inghlacthacht Riosca

An méid riosca a bhfuil an Oifig sásta glacadh leis, a fhulaingt nó a bheith neamhchosanta air ag aon phointe ama.

Neamhchosaint

Na hiarmhairtí, i dtéarmaí tionchair agus dóchúlachta, a d'fhéadfadh a bheith ag an Oifig má bhaintear riosca amach.

Rialú Inmheánach

Aon ghníomhú nó maoluithe [nó rialaithe] laistigh den Oifig a dhéantar chun riosca a bhainistiú. Féadfar na bearta sin a dhéanamh chun an tionchar a bhainistiú má bhaintear an riosca amach, nó an dóchúlacht go mbainfear an riosca amach.

Aguisín F

Ábhar Tagartha

I measc na múnlaí dea-chleachtais a chuidigh le hullmhú an chreata seo a threorú tá: Caighdeáin in Oifigí Poiblí (2013) Sliocht as Treoirlínte maidir le Comhlíonadh Fhorálacha na nAchtanna um Eitic in Oifigí Poiblí 1995 -2001 – Sealbhóirí Oifige (Baile Átha Cliath, SIPO).

Reachtanna ábhartha éagsúla lena n-áirítear na hAchtanna um Eitic in Oifigí Poiblí 1995 -2001, na hAchtanna um Chosaint Sonraí 1988 agus 2003, na hAchtanna um Shaoráil Faisnéise 1997 -2014 agus Acht an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste (Leasú), 1993.

An Coiste um Rialú Corparáideach (2000) An Cód Comhcheangailte: Prionsabail an Dea-Rialachais agus an Chóid Dea-Chleachtais (Londain, CCG)

Tuarascáil Mullarkey, Tuarascáil an Ghrúpa Oibre ar Chuntasacht Ard-Rúnaithe agus Oifigeach Cuntasaíochta (2002).

Ról agus Freagrachtaí na nOifigeach Cuntasaíochta Meabhrán d'Oifigigh Chuntasaíochta (Nollaig 2003).

Rialacháin, Ciorcláin, Fógraí Oifige agus Ábhar Treorach na Roinne Airgeadais.

Treoir Bainistíochta Riosca, An Roinn Airgeadais, Márta 2004, arna nuashonrú ag Treoir Bainistíochta Riosca na Roinne Athchóirithe Poiblí, Feabhra 2016.

Nósanna Imeachta Airgeadais Phoiblí na Roinne Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe (2012).

Cuntasacht agus Feidhmíocht na Státseirbhíse a Nearthú (An Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe Eanáir 2014).

Tuarascáil ón bPainéal Neamhspleách um Chuntasacht agus Feidhmíocht na Státseirbhíse a Nearthú (Bealtaine 2014).

Straitéisí agus Pleananna Athnuachana na Státseirbhíse

Aguisín G

Róil Freagracha Sinsearacha

Is iad seo a leanas na Róil Freagracha Sinsearacha a dhéanann comhaltaí an Bhoird Bainistíochta

RÓL FREAGRACH SINSEARACH	RÉIMSI FREGRACHTA STRAITÉISI
Freagrach Sinsearach as Cumas Eagrúcháin	Cumas Struchtúrach
	Cumas Córais - córais TFC, córas Táillí Abhcóidí, córais Faisnéise a chur san áireamh
	Feidhmíocht – aonair agus eagraíochtúil
Sinsearaí Freagrach as Rannpháirtíocht Cliant agus Páirtithe Leasmhara	Grúpa/Líonra na nOifigeach Caidrimh Cliant
	Rannpháirtíocht Foirne
	Comhionannas, Éagsúlacht agus Ionchuimsiú
	Cumarsáid
	Caidreamh AGO - CSO
	Caidreamh abhcóide
Brandáil	
Sinsearaí Freagrach as Eolas, Foghlaim agus Forbairt	Forbairt Saineolais Straitéisigh lena n-áireofar:- • Forbairt Scileanna Dlíthiúla • Forbairt Scileanna Cléireachais • Clár Scileanna
	Cliant os comhair Eolais/Foghlama Dlí
	Próifíl Phoiblí (cainteanna, foilseacháin, srl.)
Sinsearaí Freagrach as Forbairt agus Athchóiriú Eagrúcháin	Tionscadal Foirgníochta Aonair Nua - lena n-áirítear tionscadail ghaolmhara athchóirithe eagrúcháin
	Múnla na Chéad Ghlúine Eile don Athrú
Sinsearaí Freagrach as Seachadadh Seirbhíse	Caighdeán agus Rialú Cáilíochta
	Dea-Chleachtas - Cleachtas agus Nós Imeachta a chur san áireamh
	tionscnamh ríomh-Dhlíodóra
Sinsearaí Freagrach as Cuntasacht, Rialáil agus Comhlíonadh	Bainistíocht Riosca
	Iniúchadh
	Tuairisciú Bliantúil
	Pleanáil Ghnó